

Täysistunto

Torstai 1.12.2022 klo 15.59—1.13

18. Hallituksen esitys eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 76/2022 vp
Toimenpidealoite TPA 69/2020 vp, 19/2021 vp
Lakialoite LA 19/2021 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 17/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 17/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Edustaja Kosonen, valiokunnan puheenjohtaja, olkaa hyvä.

Keskustelu

22.02 **Hanna Kosonen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esittelen ympäristövaliokunnan mietinnön luonnonsuojelulaista. On tärkeää, että saamme lain uudistettua, jotta monimuotoisuuden heikentyminen saadaan pysäytettyä ja luonnon tilaa parannettua ja jotta muu olemassa oleva lainsäädäntö on uudistetun luonnonsuojelulain kanssa samassa tahdissa. Hallituksen esitykseen tuli lukuisia pykälien tarkennuksia, joista osan tässä esittelen, sekä myös kolmen pykälän poisto ja neljä lausumaa.

Uhanalaisuusarviointien perusteella Suomen luonnon monimuotoisuus vähenee kaiken aikaa. Uhanalaisia lajeja kaikista arvioituista lajeista on nyt lähes 12 prosenttia, luontotyypeistä uhanalaisia on lähes puolet. Lakia todella tarvitaan. Uudella luonnonsuojelulailla säädetään luontotiedon hallinnasta, vahvistetaan luonnonsuojelun suunnittelua ja sen valmistelun vuorovaikutteisuutta, kehitetään luontotiedon hallintaa ja vapaaehtoisen suojelun markkinan muodostumista, vahvistetaan ilmastomuutokseen sopeutumista ja edistetään suojelun tarpeessa olevien luontotyyppien ja eliölajien oikeudellista suojaa sekä edistetään luontoarvoille aiheutuvien heikennysten hyvittämistä omaisuudensuojaan. Luonnonsuojelulaki on soveltamisalaltaan yleinen, eli se läpäisee muun lainsäädännön, ja sitä soveltavat myös muut kuin luonnonsuojeluviranomaiset.

Arvoisa puhemies! Käyn nyt yksityiskohtaisemmin läpi uudistuksen vaikutuksia.

Ensiksikin laissa on varovaisuusperiaatteeseen liittyvä pykälä, joka tulee edellyttämään huomion kiinnittämistä epävarmoihin ympäristöön kohdistuviin uhkiin, vaikka niistä ei olisi tieteellistä näyttöä. Pykälää täsmennettiin käsittelyn aikana. Laki säättää lähtökohdittaan Ilmastopaneelia vastaavasta Luontopaneelistä, jonka tehtävä on tukea luonnonsuojelulain toimeenpanoa tieteellisen tiedon avulla, antaa lausuntoja sekä viestiä monimuotoisuuden merkityksestä. Lakiin ehdotetaan saamelaiden oikeuksien huomioon ottamista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

luonnonsuojelulain toimeenpanossa. Saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytyksiin ei saa tulla vähäistä suurempia heikennyksiä. Ympäristövaliokunta ottaa perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten huomioon sen, että yleisön osallistuminen huomioidaan selkeämmin ja että suurelle yleisölle viestitään mahdollisimman aktiivisesti hyödyntäen tiedottamisessa monipuolisia keinoja.

Arvoisa puhemies! Luonnonsuojelulaki uudistuu siten, että kansallispuistossa, luonnonpuistossa ja valtion muulla luonnonsuojelualueella on jatkossa kiellettyä ottaa maa-aineksia tai kaivosmineraaleja tai vahingoittaa maa- tai kallioperää taikka tehdä mitään muita kaan toimia, jotka vaikuttavat epäedullisesti alueen luonnonoloihin. Ehdotuksen mukaan Metsähallitus ei voi enää jatkossa myöntää lupaa malminetsintään kansallis- ja luonnonpuistoissa. Muutokset koskevat myös muita luonnonsuojelualueita.

Luonnonsuojelulaissa säädetään myös tiukasti suojelluista luontotyypeistä sekä suojelluista luontotyypeistä. 66 ja 67 §:issä turvataan luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät kohteet oikeudellisesti. 66 §:n suojeltavia luontotyyppijä koskee hävittämis- ja heikentämiskielto, joka tulee voimaan vasta ely-keskuksen rajauspäätösmenettelyn kautta. Kielto astuu voimaan, kun päätös tulee maanomistajille tietoon, ja menettely turvaa maanomistajien korvaukset. Näitä tyyppijä ovat jalopuumetsät, pähkinäpensait, tervaleppämetsät, rannikon metsäiset dyynit, sisämaan tulvametsät ja harjumetsien valorinteet. 67 §:ssä säädetään uutena luontotyyppien suojelukeinona uhanalaisten tiukasti suojeltavien luontotyyppien hävittämis- ja heikentämiskielto, joka tulee voimaan suoraan lain nojalla. 67 § koskee kahta hyvin harvinaista luontotyyppiä: serpentiinikallioita, -kivikoita ja -sorakoita sekä rannikon avoimia dyynejä. Suojelusta voi hakea ely-keskukselta poikkeamista, ja siihen on kytketty 113 §:n mukainen korvausmahdollisuus. Ympäristövaliokunta ehdottaa, että vaikeasti tunnistettavista serpentiinikallioista on asiantuntijoiden informoitava maanomistajaa ja että pykälässä muutetaan tekstiä siten, että suojelu rajoittuu maanpäällisiin osiin.

Uudistetussa laissa tullaan säätämään uhanalaisten eliölajien suojelusta — rapuja ja kaloja tämä ei koske. Valiokunnan muutoksen johdosta 78 §:ää muutettiin siten, että huomioon ottaminen tapahtuu asianomaisen lain mukaisessa lupaharkinnassa tai kaavoitusta koskevassa päätöksenteossa.

Ympäristövaliokunta pitää tärkeänä, että perustuslakivaliokunta on lakiehdotusta arvioidessaan viitannut pysyvään käytäntöön siinä, että mahdollisista rajoituksista aiheutuva merkittävä haitta on maanomistajalle korvattava. Valiokunta on tehnyt tätä varten tarpeelliset muutokset.

Arvoisa puhemies! Esittelen sitten pykälän poistot.

Valiokunta ehdottaa 64 ja 65 §:ien poistoa maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunnon mukaisesti. Pykälät sisältävät asetuksenantovaltuuden uhanalaisten luontotyyppien informatiivisesta luettelosta, jossa on mainittu 79 luontotyyppiä. Kuulemisissa valiokunta sai hyvin monenlaista tietoa siitä, kuinka luettelo vaikuttaisi suojelutoimiin. Maa- ja metsätalousministeriön lausunnossa todetaan mahdolliseksi muun muassa se, että luettelo voisi vaikuttaa välillisesti jopa kahden miljoonan metsätaloushehtaarin suojeluun ja maanomistajille useiden miljardien eurojen menetyksiin ilman korvauksia. Vaikka uusi laki perustuslakivaliokunnan lausunnon edellyttämänä varmistaisi suojeluun liittyvästä merkittävästä haitasta täyden korvauksen, nähtiin mahdolliset välilliset vaikutukset pykälän kohdalla asiantuntijalausuntojen pohjalta merkittäviksi. Siksi pykälät oli poistettava.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

Valiokunta ehdottaa poistettavaksi myös vesilain 2 luvun 11 §:stä suojeltuihin luontotyypeihin lisättyjä kalkkilampia, puroja ja lähteikköjä. Uhanalaiset luontotyytit otetaan siten muussa lainsäädännössä huomioon Suomen ympäristökeskuksen oppaan perusteella.

Pykäläpoistot nähtiin tarpeellisiksi maanomistajien omaisuudensuojan takia. Omaisuudensuoja on perusoikeus, ja siitä säädetään perustuslaissa, eikä se saa vaarantua. Luonnon-suojelun toteutumisen kannalta on olennaista, että maanomistajat hyväksyvät myös keinot.

Arvoisa puhemies! Lopuksi esittelen vielä valiokunnan neljä lausumaa ja niihin liittyvät sisällöt.

Uusi luonnonsuojelulaki luo sääntelykehikon ekologisen kompensaation yksityiselle markkinalle. Tämä tarkoittaa sitä, että maanomistajat voivat markkinan kehittyttyä hakea rahoitusta kompensatiotoimijoilta monimuotoisuuden vahvistamiseen, luonnontilan parantamiseen ja luonnonsuojeluun. Luonnonsuojelulaki tuo Suomeen siis kokonaan uuden tavan rahoittaa luonnon monimuotoisuuden kannalta kestäviä toimia. Selkeät säännöt on kuitenkin oltava. Toiminnan on oltava luotettavaa, ja kuluttajansuojan on toteuduttava. Valiokunta ehdottaa lausumaa, että ”hallitus edistäisi ekologisen kompensaation pilottihankkeiden kautta parhaiden käytäntöjen keräämistä järjestelmän vapaaehtoisen käyttöönoton ja luotettavuuden kehittämiseksi”.

Luonnontieteellinen keskusmuseo toimii tieteellisenä viranomaisena, säilyttää sekä ylläpitää luonnontieteellisiä kansalliskokoelmia ja harjoittaa tutkimusta. Valiokunta ehdottaa lausumaa, että ”hallitus huolehtii Luonnontieteellisen keskusmuseon resurssien riittävyydestä laissa asetettujen tehtävien hoitamisen turvaamiseksi”.

Kolmanneksi valiokunta toistaa lausuman, että ”poikkeusluvalla ammuttujen valkoposkikihanhien hyödyntäminen sallitaan ja että hallitus valmistelee välittömästi esityksen luonnonsuojelulain muuttamisesta siten, että lintudirektiivin 9 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisen poikkeuksen perusteella mahdollistetaan poikkeusluvalla tapetun valkoposkikihanhien haltuunotto ja asiallinen käyttöönotto”.

Neljänneksi valiokunta ehdottaa lausumaa, että ”hallitus selvittää luonnonsuojelulain rikkomiseen liittyvien rangaistussäännösten osalta syyksiluettavuutta koskevien säännösten johdonmukaisuuden ja valmistelee tarvittavat korjausehdotukset”, kuten lakivaliokunta on lausunnossaan ehdottanut.

Esitykseen liittyy yksi vastalause.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kosonen. — Seuraavaksi edustaja Kari.

22.11 Emma Kari vihr: Arvoisa puhemies! Harva laki on minulle itselleni yhtä tärkeä kuin luonnonsuojelulaki. Samaan aikaan harvaa asiaa on tässä salissa yhtä vaikea edistää kuin luontokadon pysäyttämistä. Aina löytyy jokin syy, vaikka sitten yhdestä sittemmin kadonneesta tukkimiehen kirjanpidosta.

Mutta kyllä me tiesimme tämän. Juuri siksi tätä lakia on valmisteltu pitkään. Laista on neuvoteltu lukemattomia tunteja. On tuotu selvitys toisensa jälkeen. Pykälä on jumpattu, niitä on muokattu, niitä on poistettu. On tehty aikamoisia kuperkeikkoja, kompromisseja, ponsia. Ja lopulta pitkään jatkuneen työn jälkeen saimme yhteisen esityksen, joka neuvoteltiin valmiiksi edellisen maa- ja metsätalousministerin Jari Lepän kanssa, joka käytiin läpi myös maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja Anne Kalmarin kanssa, jonka kuittasi myös nykyinen maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen ja joka lopulta hyväk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

syttiin yksimielisesti valtiovarainministeri Annika Saarikon johtamassa valtioneuvoston istunnossa.

Tuntuu käsittämättömältä, että sopu on rikottu ja maan hallitus ajettu kriisin partaalle samaan aikaan, kun Euroopassa on sota. Ja minkä takia? Sen takia, saako tämän lain asetuksessa avoimesti kertoa, mitkä luontotyypit ovat tässä maassa uhanalaisia ja vaarassa kadota — siis kertoa, antaa tietoa. Sen, mikä on uhanalaista, arvioivat tässä maassa tutkijat, eivät poliitikot. Uhanalainen luontotyyppi on jatkossakin uhanalainen, eikä tätä faktaa voi piilottaa äänestämällä tieto siitä pois lakiesityksestä.

Minun on vaikea uskoa, että suomalainen metsäteollisuus oikeasti hyötyisi siitä, että heidän nimissään piilotetaan tietoa siitä, miten luonto tässä maassa voi. Minä en usko, että metsäyhtiöt kaipaavat sellaista mainetta. Minä uskon, että suomalaiset yritykset haluavat toimia ilmastokriisiä ja luontokatoa vastaan, eivät peitellä sitä. Se, että laki kertoo, että jokin on uhanalaista, ei tarkoita sitä, etteikö tätä saisi hyödyntää. Sen arvon kollegat tässä salissa ovat tehneet erittäin selväksi. Toisin kuin uhanalaiset luontotyypit, uhanalaiset lajit ovat olleet osa luonnonsuojelulainsäädäntöä jo 25 vuotta. Silti juuri muutama viikko sitten tässä salissa äänestettiin sen puolesta, että vaikka laji on vaarassa kuolla sukupuuttoon, sitä saa kyllä jatkossakin metsästää. Uhanalaisuus ei siis anna mitään automaattista suojaa, ei eläimille eikä elinympäristöille.

Arvoisa puhemies! Suuresti arvostamani Pertti Salolainen totesi minulle tällä viikolla, että tässä talossa ei kyllä aina ole helppoa olla luonnonsuojelija, ja tämän myllyn läpikäyneenä voin kyllä sanoa, että Pertti tiesi, mistä puhui. Erityisen omituista on se, että vesistöjen suojelulla profiloitunut kokoomus on käymässä juuri vesistöjen suojelua vastaan. Uskon, että ne lukemattomat vesistöjen, virtavesien ja vaelluskalojen suojelijat, jotka ovat laittaneet uskonsa kokoomukseen, odottavat perusteluja sille, miksi puolue kävi juuri suojeltujen vesiluontotyyppien kimppuun ja haluaa ne pois laista. Luonnonsuojelulain heikentäminen ei ole sen tukemista. — Ja sen voin sanoa, Pertti, jos kuuntelet tätä keskustelua nyt: sinua kyllä kaivataan tässä talossa kipeästi.

Arvoisa puhemies! Luontokato on aivan yhtä vakava kriisi kuin ilmastokriisi. Jokainen puolue tässä salissa on vuorotellen sitoutunut pysäyttämään luontokadon. Sukupuuttoaalto piti pysäyttää ensin vuoteen 2010 mennessä — siinä epäonnistuttiin — sitten vuoteen 2020 mennessä — siinä epäonnistuttiin. Uudet uhanalaisuusarviot kertovat, että luontotyyppien tila ei ole parantunut, päinvastoin: luonnon tila heikkenee edelleen. Nyt me olemme sitoutuneet pysäyttämään luontokadon vuoteen 2030 mennessä, ja ystävät, me olemme jälleen epäonnistumassa.

Arvoisa puhemies! Tutkijat ympäri maailmaa kertovat meille viestiä siitä, miten luonnon monimuotoisuuden hävittäminen on nyt ennennäkemättömän nopeaa ja että luontokato uhkaa ihmiskunnan hyvinvointia, ja jos Suomi luontoa rakastavana, korkean osaamisen vauraana länsimaana ei itse pysty pysäyttämään luontokatoa omassa maassaan, miten me voimme tätä vaatia paljon meitä köyhemmiltä mailta? Suomalaista luontoa ei voi suojella Kiinassa tai Brasiliassa. Sen voi tehdä vain täällä Suomessa. Sen voimme tehdä vain me suomalaiset. Siksi tämän lähes sata vuotta vanhan lain uudistus on niin tärkeää. Ei se luontokatoa pysäytä, mutta se on elintärkeä askel eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Minä haluan kiittää ympäristöministeriön valmistelijoita, jotka ovat itseään ja työtuntejaan säästämättä tehneet työtään arvokkaasti, rehellisesti, avoimesti ja vastuullisesti. Samalla haluan kiittää kaikkia niitä lukemattomia tutkijoita, jotka ovat vuosia yrittäneet tuoda meille tietoa siitä, miten hälyttävässä tilassa luontomme on, ja haluan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

kiittää niitä tuhansia vapaaehtoisia, joiden rakkaus tämän maan luontoa kohtaan on pelastanut monta arvokasta metsää, suota, tunturia ja rantaa. Haluan kiittää kaikkia niitä suomalaisia, jotka vaativat tältä salilta toimia norpan, järvilohen ja hömötiaisen puolesta. Me kuulemme teitä. Me teemme tätä yhdessä.

Arvoisa puhemies! Monimuotoisuuden suojelu on lopulta ihmisen suojelua. Yksikään lapsi ei voi enää tehdä niitä päätöksiä, jotka pitää tehdä ympäristökriisin pysäyttämiseksi, mutta jokainen heistä elää sen maailman kanssa, jonka me heille jätämme.

Siksi, arvoisa puhemies, tulen tekemään sen mukaisen vastaesityksen, joka oli hyvässä hengessä ympäristövaliokunnassa valiokunnan puheenjohtajan johdolla neuvoteltu ja joka tukee hallituksen esitystä uudeksi luonnonsuojelulaksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Elo.

22.18 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Me emme ole lupauksista ja sitoumuksista huolimatta onnistuneet pysäyttämään luontokatoa. Luontotyypeistämme uhanalaisia on lähes puolet ja lajeista joka yhdeksäs. Siksi on tärkeää, että luonnonsuojelulaki viimein päivitetään tälle vuosituhanalle.

On tosiasia, että tarvitsemme luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen uusia keinoja. Niitä luonnonsuojelulain uudistustyössä on etsitty parhaaseen tutkittuun tietoon perustuen. Tämä laki on todella huolellisesti valmisteltu. Viimeiset puoli vuotta olemme käsitelleet sitä ympäristövaliokunnassa kokonaisuuteen huolellisesti perehtyen ja laajasti asiantuntijoita kuullen. Olemme saaneet kattavat vastaukset kaikkiin esiin nousseisiin huoliin, ja nämä huolet myös huomioimme mietinnön valmistelussa.

Työstimme tätä lakia valiokunnassa hyvässä yhteisymmärryksessä. Siksi on vieläkin vaikea käsittää, että keskusta rikkoi viime metreillä hallitusyhteistyön ja lähti kokoomuksen tuella vesittämään yhdessä hiottua kompromissia — tähän olen todella pettynyt.

Arvoisa puhemies! Keskustan pois vaatimissa kahdessa pykälässä on kyse uhanalaisten luontotyyppien suojelusta. Uhanalaiset luontotyypit ovat uhanalaisten lajien elinympäristöjä ja siksi luonnon monimuotoisuuden vahvistamisen kannalta aivan olennaisen tärkeitä.

Hallituksen esityksessä esitetään, että noin 80 uhanalaista luontotyyppiä listattaisiin valtioneuvoston asetukseen. Tällä ei olisi välittömiä oikeusvaikutuksia, eikä tällä säädettäisi yhdestäkään uudesta suojelualueesta. Nyt nämä luontotyypit on listattu niin sanotussa punaisessa kirjassa, ja ne on jo nyt huomioitava muussa lainsäädännössä, esimerkiksi kaavoituksessa ja ympäristölupia myönnettäessä. Merkilläpantavaa on, että perustuslakivaliokunta ei nähnyt tässä ongelmaa omaisuudensuojan kannalta.

On vastuutonta, että poistetuista pykälistä on levitetty perusteettomia uhkakuvia ja saatu näin maanomistajat huolestumaan mahdollisuuksistaan hyödyntää esimerkiksi metsiään. Helsingin Sanomien tuoreen uutisen mukaan laskelmaa uhanalaisten luontotyyppien kahden miljoonan hehtaarin määrästä, jolla pykälien poistamista on perusteltu, ei ole edes olemassa paperilla tai tiedostomuodossa. Kysymys omaisuudensuojasta on ollut pöydällä koko lainvalmistelun ajan. Se ei siis tullut yllätyksenä valiokuntavaiheessa. Tiedämme myös, että esitystä muutettiin keskustan vaatimuksesta tältä osin jo hallituksen neuvotteluissa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen tarkoitus on, että nostamalla uhanalaiset luontotyypit lain tasolle nostettaisiin tietoisuutta niiden olemassaolosta ja vahvistettaisiin niiden huomioimista kaikessa maankäytössä. Keskusta, opposition tuella, vastustaa siis tie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

toisuuden lisäämistä uhanalaisesta luonnostamme. Tämä on nähdäkseni vastoin hyvän hallinnon periaatteita.

Olen todella pettynyt myös kokoomukseen, joka ei ole tehnyt elettäkään puolustaakseen uhanalaisia luontotyyppejämme. Kaiken tämän jälkeen pykälien poistamista laista onkin vaikea nähdä muuna kuin periaatteellisena luonnonsuojelun vastustamisena, jossa tieteesseen perustuvalla tutkimustiedolla ei näytä olevan merkitystä.

Arvoisa puhemies! Uusi luonnonsuojelulaki ei yksin pysäytä luontokatoa, mutta se on perusta, jonka päälle suomalaisen luonnon vaaliminen voidaan rakentaa. Yksi tärkeistä uudistuksista on lakiin esitettävä vapaaehtoinen ekologinen kompensaatio. Jatkossa maanomistaja voi halutessaan tuottaa luontoarvoja ja saada niille luonnonsuojelulain mukaisen virallisen varmennuksen. Ekologinen kompensaatio on yksi tulevaisuuden tärkeistä keinoista luontokadon pysäyttämiseksi. Jos vihreät olisivat saaneet päättää, ekologinen kompensaatio olisi tuotu lakiin suoraan velvoittavana.

On myös tärkeää, että uusi laki vahvistaa luontotiedon merkitystä suojelun perustana. Luonnontieteellisen keskusmuseon resurssit on turvattava, jotta luonnonsuojelulaissa asetettujen tehtävien hoitaminen voidaan turvata. Tutkitun tiedon asemaa vahvistaa myös Luontopaneelin tehtävien kirjaaminen luonnonsuojelulakiin.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen luonnon säilyttäminen tuleville sukupolville on meidän velvollisuutemme. Tätä lakiuudistusta on valmisteltu vuoden 2020 alusta lähtien, ja työhön on osallistunut laaja joukko ministeriöitä, tutkijoita, tutkimusorganisaatioita, järjestöjä ja edunvalvontatoimijoita. Haluan osaltani kiittää asian valmistelijoita, kaikkia työhön eri vaiheissa osallistuneita sekä kaikkia teitä suomalaisia, jotka olette vaatineet meiltä tiukempia toimia Suomen luonnon puolesta.

Valitettavasti tämä viimeinen näytös on arvoton päätös tälle arvokkaalle ja pitkäjänteiselle työlle suomalaisen luonnon puolesta. Toivonkin, että tästä salista löytyy enemmistö tukemaan uhanalaisten luontotyyppien kirjaamista lakiin hallituksen esityksen mukaisesti.

Kannatan ympäristövaliokunnassa jättämämme vastalauseen mukaisia pykäläesityksiä, ja tulen äänestämään niiden puolesta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä.

22.24 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Luontokadon pysäyttämiseen ei ole sitoutunut, jos mitkään toimet eivät käy. Tämä on fakta, eikä siitä pääse yli eikä ympäri. Jos puheissa seisoo suomalaisen luonnon puolella ja teoissa ei, niin ei puheilla ole arvoa. Keskusta ja oikeisto-oppositio ovatkin jälleen kerran osoittaneet luontovastaisuutensa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että keskusta ei halua puolustaa maaseudun kestäväää tulevaisuutta, kokoomus vastustaa vesiensuojelua ja perussuomalaiset tietenkin vastustavat kaikkea jo vastustamisen vuoksi. [Petri Huru: Ei pidä paikkaansa!] Keskusta on lisäksi osoittanut, ettei itse arvosta edes sitä, pidetäänkö puoluetta kykenevänä toimimaan hallituksessa ja kantamaan vastuuta.

Arvoisa puhemies! Suomalaiset ansaitsevat parempaa. Suomalaiset ovat hyvin laajasti huolestuneita luonnontilasta — esimerkiksi 80 prosenttia ihmisistä haluaa lisää luonnonsuojelua, ja aivan syystä, ja kiitos siitä. Suomi on myös sitoutunut luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Tämä ei ole asia, josta me voimme perääntyä. Suojelemalla luontoa suojelemme myös ihmistä, meidän mahdollisuuksiamme elää turvallisessa ympäristössä. Myös ilmastokriisi kytkeytyy luontokatoon, ja me yksinkertaisesti tarvitsemme tervettä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

luontoa myös sopeutuaksemme kuumenevaan ilmastoon. Tämä tarkoittaa, että on myös kyettävä tekemään vaikuttavia toimia. Tämä luonnonsuojelulaki on menetetty mahdollisuus, ja te olette siitä vastuussa. Te olette siitä vastuussa ihmisille, jotka luottavat siihen, että päättäjät kantavat vastuun kestävästä tulevaisuudesta. [Heikki Vestman: Informatiiviset pykälät poistettiin!]

On häpeällistä, miten helposti annatte periksi suomalaisen luonnon suojelemisesta. Keinotekoinen huoli uhanalaisten luontotyyppien säätämisestä asetuksella uhanalaisiksi on perusteluiltaan vailla pohjaa. Ei myöskään saisi edes edistää uhanalaisista luontotyypeistä olemassa olevan tiedon käytettävyyttä. Huolet omaisuudensuojasta oli myös jo otettu huomioon. Itse luontotyyppien uhanalaisuuteen se, onko siitä pykälä luonnonsuojelulaissa, ei vaikuta, mutta tämä ei teitä tietenkään kiinnosta. Mutta kertokaa te, miten luonnonsuojelulla voidaan parantaa luonnon tilaa, jos pykälillä ei saa olla mitään luonnon tilaa parantavia vaikutuksia. Tämän takia me vasemmistoliitossa olisimme halunneet alun perinkin luonnonsuojelulaista vahvemman ja velvoittavamman. Koska keskusta on koko prosessin ajan vaatinut laista mahdollisimman vähän velvoittavaa ja vain informatiivista, juuri nämä pykälät, jotka nyt vaaditaan poistettaviksi, olivatkin juuri tässä muodossa. No, sekään ei riittänyt, vaan myös luontotyyppien pelkkä toteaminen uhanalaisiksi oli keskustalle liikaa.

Oikea syy heikentää lakia on nyt keskustan gallup-paniikki [Tuomas Kettunen: Ei pidä paikkaansa!] ja se, että suomalainen luonto ja sen osin katastrofaalinen tila eivät vain kiinnosta. Luonto saa jäädä jalkoihin, kun etujärjestöt laittavat uhkakuvia maalailemalla poliitikkojen rivejä suoriksi. Gallup-paniikki on ruma syy jättää suomalaiset uhanalaiset luontotyypit uhanalaistumisen ja katoamisuhan alle. [Tuomas Kettunen: Tuo ei pidä paikkaansa!] Muistutan, että laji voi kuolla sukupuuttoon vain kerran. Kun puolueet täällä yrittävät epätoivoisesti nostaa kannatustaan, toisessa vaakakupissa on katoava, mittaamattoman arvokas oma suomalainen luontomme. Haluatteko te todella, että tästä teidät muistetaan, luonnonsuojelun vastustamisesta?

Arvoisa puhemies! Kysyn myös teiltä, kokoomus, miten ihmeessä te voitte esiintyä vesiensuojelun puolustajina, kun nyt te lähdette keskustan kelkkaan heikentämään nimenomaan vesiensuojelua? Te olisitte voinut valita toisin. Te näytitte, että te ette välitä vesiensuojelusta. [Heikki Vestman: Ei pidä paikkaansa!] Luonnontilaiset kalkkilammet, lähteet ja purot eivät ansaitse teidän mukaanne suojelua — niinpä ne jäävät nyt suojelematta.

Arvoisa puhemies! Meille vasemmistossa tämä laki oli ja on tärkeä. Suomalaisen luonnon tilaa ei voida parantaa missään muualla kuin Suomessa, ja tällä lailla sitä työtä olisi helpotettu — ei riittävästi, ei tarpeeksi eikä tarpeeksi kunnianhimoisesti, mutta paremmin kuin nykylain mukaan. Me olemme käyttäneet paljon aikaa tämän lain läpiviemiseksi, ja me olemme olleet valmiita neuvottelemaan niin, että siitä olisi hyötyä meitä kaikkia koskevan haasteen ratkaisemiseen: luontokadon pysäyttämiseen. Sitä työtä on pakko jatkaa tästä tappiosta huolimatta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Pitko.

22.30 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Suomi on rakas maa, jossa on upea ja kaunis luonto. Nyt käsittelemme lakia, joka on aivan keskeinen suomalaisen luonnonsuojelun kannalta, luonnonsuojelulakia. Luontomme nimittäin tarvitsee suojelua, ja suomalaiset haluavat sitä suojella. Jopa yli 80 prosenttia suomalaisista haluaa lisää luonnonsuojelua. Rakkaus luontoon ja luonnonsuojelun hyväksyminen yhdistää meitä suomalaisia. Se yhdistää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

ihmisiä kaupungeissa ja maalla. Se yhdistää eri-ikäisiä ihmisiä. Se ei ole peikko tai mörkö, se on meille tärkeä asia. Suomalaiset haluavat suojella luontoa.

Tämä luonnonsuojelulaki tehtiin juuri siitä syystä. Lakia tehtiin huolella, vuosia huolellisesti punniten, mutta täällä eduskunnassa lakiesitys ei ehtinyt valiokuntaa pidemmälle, kun se jo vesitettiin. Hallitusohjelmassa sanotaan, että laadukas lainvalmistelu on keskeistä politiikan uskottavuuden ja legitimitietin näkökulmasta ja että me sitoudumme tietopohjaisen politiikan tekoon. Keskustan, kokoomuksen ja perussuomalaisten toimesta kuitenkin eduskunnassa löytyi koalitio luonnonsuojelua heikentämään vastoin olemassa olevaa tietoa ja tiedemaailmaa. Tämä sama koalitio toki viime vaalikaudella teki ennennäkemättömiä leikkauksia luonnonsuojeluun, joten moni onkin sanonut, että ei ollut kauhean yllätynyt.

Vaikuttaa siltä, että houkutus kieltää luontokadon olemassaolo ilmiönä on kasvanut tässäkin talossa suureksi. [Petri Huru: Kuka sen on kieltänyt? — Keskustan ryhmästä: Ei kukaan!] Näyttää olevan toive, että voisimme pyyhkiä luontokadon aiheuttamat uhat pois, jos olisimme niistä ihan hiljaa, mutta näinhän asia ei toimi. Luontokato ja luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen eivät pysähdy sillä, että uhanalaisia luontotyyppäjä ei mainita laissa. Luontokato on tieteellinen fakta, ja tarkkasilmäinen sen voi jo huomata myös omin silmin. Ympäristö muuttuu, mutta ei parempaan. Luontokato ei tapahdu jossain muualla, vaan se tapahtuu myös täällä meillä, ja se tapahtuu meidän toimesta.

Ihmistoiminta on heikentänyt luonnon tilaa jo pitkään. Näitä lukuja tuodaan aina välillä esille tässä salissa, mutta koen tärkeäksi toistaa ne. Suomen luonnossa joka toinen luontotyyppi on uhanalainen, siis puolet luontotyypeistä on vaarassa kadota pidemmällä aikavälillä, jos emme tee jotain. Lajeistamme uhanalaisia on joka yhdeksäs. Luonnonsuojelu on juuri se laji, jolla me suojaamme meidän metsien, rantojen, vesien, niittyjen ja soiden luontoja. Mutta tässä talossa tämä onkin nähty uhkaksi suomalaisille, uhkaksi metsätaloudelle, uhkaksi omistamiselle.

Arvoisa puhemies! On täysin vastuuton ajatus, että luontoa ei tarvitsisi suojella, jos sillä on pienintäkään vaikutusta yksityiseen omistukseen. Merkittäviä vaikutuksia tällä lailla ei olisi ollut, sen on muun muassa perustuslakivaliokunta sanonut. Nämä pykälät, mitä nyt esitetään poistettavaksi, eivät uhkaa omistusoikeutta tai omaisuudensuojaa, näin on perustuslakivaliokunta lausunut. Omaisuudensuojaa käytetään tässä tapauksessa vain ja ainoastaan keppihevosenä vastustamaan itse luonnonsuojelua.

Tämä esitys ei myöskään poistaisi alueita metsätalouden piiristä suoraan, vaikka niinkin tästä laista on yritetty väittää. Näitä väitteitä on kummastellut tänään mediassa jopa metsäteollisuuden etujärjestö. He eivät tunnista tällaista vaikutusta.

Itse koen kansanedustajan työnä suurimman vastuun siitä, että me jätämme tuleville sukupolville elinkelpoisen planeetan ja sen kauniin, rakkaan suomalaisen luonnon. [Tuomas Kettunen: Täysin samaa mieltä!]

Arvoisa puhemies! Olin tänä aamuna yhdessä eri puolueiden edustajien kanssa keskustelemassa vaelluskaloista. Puhuimme vaelluskalojen palauttamisesta ja virtavesistä. Suomen vesistöt ovat se keskeinen asia, joka kaipaava nykyistä enemmän huomiota, vesiluonnon monimuotoisuus turvaamista. Moni puolue kertoi tässä tilaisuudessa tukevana vaelluskala-aktiivien työtä. Kuitenkin nyt tästä käsittelyssä olevasta luonnonsuojelulaista otettiin pois juuri ne vesiluontoa suojaavat tärkeät linkit vesilakiin ja vesistöjen luontotyyppien lisääminen lakiin. Tämä muutos jättää pois esimerkiksi todella tärkeän puroluonnon. Puroluonnot ovat esimerkiksi kalakannoille ja vaelluskaloille erittäin tärkeitä, ja nii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

den parempi suojele olisi tärkeää, [Tuomas Kettusen välihuuto] jos me haluamme meidän kalakantojen elpyvän. Jos me haluamme, että taimenet ja lohet uivat nykyistä useammin joessa, niin me tarvitsemme parempaa suojelela puruille.

Arvoisa puhemies! Suomi on sitoutunut pysäyttämään luontokadon ensin vuonna 2010, sitten vuonna 2020, ja näissä molemmissa on epäonnistuttu. Nämä ovat sitoumuksia, jossa epäonnistuminen on kiusallista ja häpeällistä, mutta etenkin se on surullista. Me olemme nyt sitoutuneet pysäyttämään luontokadon vuoteen 2030 mennessä. Tästä on pidettävä kiinni, jos me välitämme siitä, minkälaisen maapallon me jätämme tuleville sukupolville. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Kiviranta.

22.36 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! En ole käsitellyt tätä hallituksen esitystä missään valiokunnassa mutta kirjoitin tästä artikkelin heinäkuussa, ja juristillehan kirjoittaminen on hyvä tapa opiskella. Hallituksen esityksessä kiinnitän huomiota ainoastaan näitten luontotyyppien suojeleluun.

Hallituksen esityksessähän oli kolme kategoriaa: suojellut luontotyypit, tiukasti suojellut luontotyypit ja uhanalaiset luontotyypit. Näistä suojellut luontotyypit perustuvat elykeskuksen päätökseen, jossa määritellään luontotyypin esiintymän rajat. Sen sijaan uhanalaiset luontotyypit perustuisivat suoraan lain delegointisäännökseen, siitä seuraavaan valtioneuvoston asetukseen, eikä niihin liittyisi nimenomaista rajauspäättöstä. Luontotyyppi siis voitaisiin säätää uhanalaiseksi luontotyyppiä valtioneuvoston asetuksella eduskunta ohittaen.

Mielestäni uhanalaisuudella sinänsä ei saa olla suoria eikä epäsuoria oikeusvaikutuksia. Tällainen joku valtioneuvoston asetuksen luettelo, jonka perusteella ei tiedetä, missä joku uhanalainen luontotyyppi on, lähentelee mielivaltaa. Säädöshierarkkinen ratkaisu, jossa sisällöltään muuttuva uhanalaisten luontotyyppien luettelo olisi sijoitettu luonnonsuojelulain viittaussäännökseen perustuen valtioneuvoston asetukseen, olisi murentanut omaisuusdensuojaa ja oikeusturvaa. Suojelumekanismi olisi johtanut siihen, että uusiutuvien luonnonvarojen käyttöä rajoittavien korvaamatta jäävien tilanteiden määrä olisi voinut olla hyvinkin suuri: kun puun ostaja ei olisi tehnyt tarjousta, niin eihän siinä tietenkään sitten olisi ollut mitään korvattavaa. Se olisi hyvinkin halpaa suojelela. Tällainen on erittäin kavala tapa suojelela.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Holopainen, Mari.

22.39 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Suomi sitoutui luontokadon pysäyttämiseen ensin vuonna 2010, sitten 2020. Tässä on epäonnistuttu. Tavoite on aina karannut kauemmaksi, nyt se on vuosi 2030. Tästä on pidettävä kiinni, ja siksi myös luonnonsuojelulakia uudistetaan. Luonnonsuojelulain tavoitteena on muun muassa luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, ilmastonmuutokseen sopeutumisen edistäminen ja luonnonvarojen ja luonnonympäristön kestäväin käyttöin tukeminen.

Keskustelin tänään luonnonsuojelulain uudistamisesta, johon keskusta teki heikennyksiä valitettavasti kokoomuksen ja perussuomalaisen tuella. Keskustelussa keskustan kansanedustaja kysyi, pitäisikö linnuilta tai luonnolta pyytää lupaa rypselien korjaami-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

seen. Tämä kommentti avaa keskustan luontosuhdetta. Luonto on sitä varten olemassa ai-noastaan, että ihminen hyödyntää sitä. Tämä strategia on kuitenkin kääntynyt ihmistä it-seään vastaan. [Markus Lohi pyytää vastauspuheenvuoroa] Suomen lajeista joka yhdeksäs ja luontotyypeistä lähes puolet ovat uhanalaisia.

Käsittelyssä on vasta toinen laajempi luonnonsuojelulain päivitys Suomen itsenäisyy-den aikaan. Alkuperäinen luonnonsuojelulaki täyttää ensi vuonna 100 vuotta. Luonnon-suojelulakia uudistetaan laajasti, ja se vaikuttaa osittain myös 54 muuhun lakiin. Lakiin kirjataan myös vapaaehtoinen ekologinen kompensatio, malminetsintäkielto luonnon-puistoissa ja kansallispuistoissa, ilmastonmuutokseen sopeutuminen. Myös Luontopanee-lin asema kirjataan lakiin, ja varovaisuusperiaate kirjataan, samoin kuten myös ympäris-tötietoisuutta edistetään.

Laki vie luonnonsuojelua eteenpäin. Valitettavasti esimerkiksi malminetsinnän osalta on tehty kovin kapea rajaus — ei ole kovin todennäköistä, että kansallispuistoissa tai luon-nonpuistoissa olisi avattu kaivoksia ylipäätään. Me tarvitsemme vahvempaa suojaa luon-nollemme ja vesistöillemme. Vihreät onkin omassa poliittisessa ohjelmassaan sitoutunut siihen, että arvokkaat luontoalueet ja vesistöt rajataan malminetsinnän ulkopuolelle. Tä-mänkin jälkeen riittää alueita, joita voidaan hyödyntää muuhun tarkoitukseen.

No, mitä keskusta ja kokoomus ja perussuomalaiset sitten heikensivät? Luonnonsuoje-lulain esityksestä on muun muassa poistettu 64 §, jonka perusteella Suomessa tieteellisesti uhanalaisiksi määritellyt luontotyypit olisi tuotu asetuksella lain tasolle, kuten lajien osalta on jo nykyisin aikaan viimeiset 25 vuotta tehty. Luonnonsuojelulakiesityksestä poistettiin myös 65 §, jonka perusteella todettiin, että uhanalaiset luontotyypit tulisi huomioida osana päätöksentekoa. Keskusta väitti, että laki ylisuojelee ja uhkaa omaisuudensuojaa. Perustus-lakivaliokunta ei näin todennut, vaan sanoi: ”Luonnonsuojelulakiehdotuksen 64 §:n mu-kaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää uhanalaiseksi luontotyyppiä sellainen luontotyyppi, jonka riski hävitä luonnosta on Suomen luontotyyppien kansallisen uhan-alaisuuden arvioinnin mukaan vähintään korkea. Ehdotuksen perustelujen mukaan luonto-tyypin säätämiseksi uhanalaiseksi ei olisi kansalaisiin tai oikeushenkilöihin kohdistuvia vä-littämiä oikeusvaikutuksia. Vastaavan kaltaisella asetuksenantoon perustuvalla tavalla säädetään voimassa olevassa laissa uhanalaisista lajeista. Ehdotettua uhanalaisen luonto-tyypin sisällöllisten kriteerien ja niiden arvioinnin laintasoista määrittelyä voidaan pitää riittävän täsmällisenä.” — ja valiokunta teki muita huomioita lausunnossaan. Mutta tämä väite, jota keskusta on levittänyt, ei pidä paikkansa.

On todella valitettavaa, että siinä, missä suuri osa suomalaisista arvostaa Suomen luon-toa ja haluaa suojella sitä, niin enemmistö eduskuntapuolueista ei näytä haluavan suojella suomalaista luontoa riittävästi. [Keskustan ryhmästä: Ei pidä paikkaansa! — Heikki Vest-man: Virheellinen väite!] Tämä on nähty useissa lakiesityksissä. Siellä on erittäin vähän puolueita, jotka nostavat esimerkiksi Luontopaneelin huomioita ensisijaisesti esiin tai tuo-vat tutkittua tietoa päätöksentekoon. Tämä on valitettavaa, ja toivon, että tämä rintama laa-jenee myös eduskunnassa. Uskon, että sillä voisi olla myönteistä vaikutusta myös tiettyjen puolueiden kannatusongelmiin.

Pähkinäpensaikat, kedot, rannikon metsäiset dyynit, harjumetsien valorinteet ja monet luontotyypit saavat kuitenkin suojaa lain myötä. Ne eivät ole puupeltoja. Uhanalaista luon-toa on suojeltava. On myös huomioitava, että meidän metsäteollisuutta tulee uudistaa — siitähän tässä on pitkälti kyse. On uskottu tietyissä puolueissa uhkakuviin, jotka eivät pidä paikkaansa. Meidän täytyy saada parempaa arvonlisäystä myös metsistä, ja se tarkoittaa si-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

tä, että niitä metsiä voidaan käyttää määrällisesti vähemmän, mutta metsänomistajat, sadatuhannet suomalaiset, tulevat saamaan enemmän arvoa metsistään. Tulevaisuudessa metsät ovat myös arvokkaita hiilinieluja, joilla on yhä suurempi rahallinen kompensaatio näköpiirissä mitä todennäköisemmin. Ne puolueet, jotka vastustavat luonnonsuojelua, vastustavat myös elinkeinojen uudistumista Suomessa ja vaikuttavat siihen, että Suomen taloudellinen asema ei kehity niin suotuisasti kuin se voisi kehittyä muutoin. [Markus Lohi pyytää vastauspuheenvuoroa]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Myönnän nyt minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron edustaja Lohelle, mutta koettakaa puhua sillä tavoin, että kukaan muu ei pyydä enää vastauspuheenvuoroa. [Mari Holopainen: En maininnut Lohta tässä puheenvuorossa!] [Mikrofoni on kiinni] — Edustaja Lohi, laittakaa mikrofoni päälle.

22.46 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Halusin varata tämän vastauspuheenvuoron sen takia, että edustaja Holopainen omassa puheenvuorossaan väitti, että keskustalle luonto on vain ihmisen hyödyntämistä varten. Tämä väite ei pidä paikkaansa. Keskusta haluaa suojella suomalaista luontoa yhtä lailla kuin muutkin puolueet täällä. Ja toivoisin, että kun kukaan meistä muistakaan ei ole halunnut lähteä sanoittamaan, mikä on vihreiden luontosuhde, niin annettaisiin jokaisen puolueen itse sanoittaa oma luontosuhteensa. [Mari Holopaisen välihuuto] Ei toisten tarvitse kertoa, mitä mieltä sinä olet. Annetaan jokaisen kertoa itse, mitä mieltä me olemme.

Keskustalle luonto on tärkeä, suomalainen luonto, yhtä kuin kaikille muillekin suomalaisille. Me haluamme sitä suojella ja me haluamme sitä varjella, mutta samalla kestäväällä tavalla hyödyntää. [Mai Kivelä ja Ilmari Nurminen pyytävät vastauspuheenvuoroa] Ei pilata suomalaista luontoa. [Mai Kivelä: Tyhjää puhetta!]

Kannattaa tämän lain yhteydessä muistaa, että on tärkeää, että eduskunnan enemmistön tahto toteutuu, Suomen luonnon suojelu edistyy. Ja ymmärrän sen paheksunnan, mikä näihin muutoksiin liittyy, mutta iso kuva kannattaa aina muistaa: luonnonsuojelu edistyy [Puhemies koputtaa] tällä lailla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt, arvoisat edustajat, meillä on tänään kuitenkin kello 2 tämä takaraja, ja täällä jää monta esitystä käsittelemättä, jos me nyt aloitamme debatin, niin luotan siihen, että... [Eduskunnasta: Tuleeko ollenkaan debattia?] — Edustaja Harjanne. — Puhujalistaan.

22.48 **Atte Harjanne vihr:** Arvoisa puhemies! Sen totean tähän keskusteluun, että tässä salissa on kyllä sanoitettu vihreiden suhdetta luontoon ja moneen asiaan myös keskustapuolueen toimesta aika värikkäin, joskus henkilökohtaisesti, jopa loukkaavin sanankääntein.

Mutta, arvoisa puhemies, suomalaiset ovat luonnon tilasta huolissaan. Suomen luonto köyhtyy. Uhanalaisuus on tieteellinen tosiasia, luki se pykälissä tai ei, ja sen edessä meiltä odotetaan asianmukaisia toimia eikä välttelyä.

Suomalaiset rakastavat luontoaan, arvostavat luontoaan. Se tiedetään. Suomalaiset arvostavat myös minun tietääkseni, uskoakseni, rehellisyyttä — sitä, että kun jotain soviin, se pidetään. Tämä laki vie eteenpäin suomalaista luonnonsuojelua, [Keskustan ryh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

mästä: Kyllä!] mutta tämän lain käsittely syö uskottavuutta suomalaiselta politiikalta näiden viimeisten käänteiden, mitä on nähty, takia.

Omaisuuksensuoja on tärkeä arvo. Sitä ei kiistä kukaan. Sen takia on hyvä, että tämänkin lain käsittelyssä sitä on arvioitu. Sitä arvioi perustuslakivaliokunta, joka ei nähnyt mitään tarvetta puuttua tällä viimeisen käänteen mukaisella tavalla näihin kahteen pykälään, ja näihin liittyvä argumentaatio osoittautuu koko ajan olevan hatarammalla ja hatarammalla pohjalla.

Pidän erinomaisena, että tämä laki ja nämä pykälät ja ne muutokset tulevat äänestyskeseen tänne saliin, ja se äänestys kertoo melko paljon siitä, miten täällä suhtaudutaan luontoon ja politiikan tekemiseen, ja uskon, että se on äänestys, joka on monella mielessä myös kevyellä, kun sitten tehdään muita päätöksiä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Hyrkkö.

22.50 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Tämän piti olla iloinen päivä. Sen sijaan tästä tulikin ristiriitainen yö. 100-vuotias luonnonsuojelulaki olisi ansainnut parempaa, ja suomalainen luonto olisi ansainnut parempaa. Myös suomalainen politiikka olisi ansainnut parempaa.

Arvoisa puhemies! Suomalaiset rakastavat ja arvostavat luontoa, silti luonto hupenee Suomessakin. Se näkyy muun muassa lintujen uhanalaistumisena. Yli kolmannes Suomen pesimälinnuista on uhanalaisia, ja tämä on vain yksi lukemattomista esimerkeistä. Suomalaista luontoa voidaan suojella vain Suomessa. Me päättäjät saamme jatkuvasti viestiä tiedemaailmasta, kuinka luontokadon pysäyttäminen on kriittinen kysymys myös ihmisen turvallisuudelle ja mahdollisuuksille elää tällä planeetalla. Meillä ei kerta kaikkiaan ole varaa jättää yhtäkään kiveä kääntämättä, ja kaiken lisäksi meillä on kiire.

Arvoisa puhemies! Silti politiikassa luonnonsuojelu ja luontokadon torjunta ovat jakevia ja paikoin tulenarkojakin kysymyksiä. Jokainen askel eteenpäin vaatii monien eri näkemysten yhteensovittamista ja lukemattomia kompromisseja, harppauksia tapahtuu aika harvoin. Luonnonsuojelulaki on eräänlainen luonnonsuojelun peruskallio, jota tällä uudistuksella on tarkoitus vankistaa. Luonnonsuojelulainsäädäntöä uudistetaan, jotta sen avulla voidaan turvata Suomen luontoa ja sen monimuotoisuutta entistä paremmin.

Uudistuksen valmistelu pohjaa monipuoliseen tutkimus- ja selvitystietoon, ja sen taustalla on lukemattomien ihmisten työ. Aivan erityisesti haluan antaa tunnustusta edustaja Emma Karille, joka ympäristöministerinä toimiessaan teki aivan valtavan työn, jotta hallituksessa löytyi vihdoinkin sopu tästä 500-sivuisesta järkäleestä, sen isoista linjoista ja yksityiskohdista. Kiitoksia edustaja Karille ja kaikille muille lain puolesta työskennelleille luonnonsuojelijoille.

Arvoisa puhemies! Mieluummin puhuisin täällä vain hömötiiaisista ja serpentiinikallioista, mutta vallitsevissa olosuhteissa on tarpeen sanoa pari sanaa myös politiikasta. Kuten kaikki tiedämme, keskusta liittoutui ympäristövaliokunnassa opposition kanssa muuttaakseen hallituksen yksimielisesti hyväksyttyä luonnonsuojelulakia. [Mari-Leena Talvitie: Esitystä!] Haluan jälleen muistuttaa, että lain on kuitannut koko keskustan ministeriryhmä, ja siitä on neuvoteltu poikkeuksellisen tiiviisti myös keskustan eduskuntaryhmän kanssa. Täytyy sanoa, että ulkoasiainvaliokunnan jäsenenä olen erityisen pettynyt, että keskusta ryhtyy tällaisiin hävyttömiin irtiottoihin juuri tällaisena aikana, kun maailma ympärillä myrskyää. Yhtenäisyyttä ja luottamusta tarvittaisiin nyt enemmän kuin aikoihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

Arvoisa puhemies! Olen todella yrittänyt ymmärtää, mikä sai keskustan heittämään tällä tavalla romukoppaan ainakin kahden miljoonan hehtaarin verran luottamusta, politiikan kovinta pääomaa. Helsingin Sanomat perkasi tänään uhanalaisia luontotyyppejä koskevien pykälien poistamisen perusteluna käytettyä laskelmaa — tai olisi perannut, jos sellainen laskelma olisi ollut olemassa. [Heikki Vestmanin välihuuto] Toisaalla kävi ilmi, että metsäteollisuus ei oikeastaan tunnista tätä ongelmaa, jolla muun muassa MTK ja keskusta ihmisiä pelottelevat.

Hyvät kollegat, luontotyyppien uhanalaisuus on tieteellinen tosiasia riippumatta siitä, lukevatko ne asetuksessa vai eivät. Pään työntäminen pensaaseen ei auta. Ihmisten pelottelu ei auta. Meidän poliitikkojen tehtävä on johtaa tätä maata vastuullisesti ja tehdä kaikkemme sen puolesta, että jätämme sen lapsillemme entistä paremmassa kunnossa. Mielestäni on vastuutonta antaa ymmärtää, että kaikki voisi tästä ikuisuuteen jatkua ennallaan. Jos mikään ihmisen toiminnassa ei muutu, luonto ympärillämme jatkaa katoamistaan. Se, jos mikä, aiheuttaa aivan dramaattisia muutoksia ihan jokaisen ihmisen elämään, omisti sitten metsää taikka ei.

Arvoisa puhemies! Kokoomus paljasti tässä ehkä myös todellisen luontonsa. Puolue, joka puhuu julkisuudessa vaelluskalojen puolesta ja sinivihreydestä, asettui valiokunnassa keskustan käsittämättömän teatterin tueksi. Seurauksena oli kahden uhanalaisia luontotyyppejä koskevan pykälän poistaminen ja vesistöjen paremmassa suojelussa peruuttelu. Oppositioista käsin kokoomus olisi voinut valita myös tukea luonnonsuojelulain alkuperäisiä pykäläiä, jolloin niiden takana olisi ollut enemmistö valiokunnasta. Vetoan jokaiseen tämän salin luonnonystävään puoluekirjasta riippumatta: äänestyksessä voitte valita toisin.

Arvoisa puhemies! Poliitikassa törmää toisinaan naureskeluun ja vähättelyyn, kun puhuu katoavien lajien, hupenevien luontotyyppien, kapenevien elinympäristöjen tai vaikkapa eläinten oikeuksien puolesta. Moni tuntuu aidosti yllättyvän kuullessaan, että nämä asiat ovat joillekin meistä ihan oikeasti tosi tärkeitä, politiikan kovaa ydintä. Ne ovat tosi tärkeitä muuten myös suomalaisille. Meille vihreille luonnon puolustamisessa ei ole kyse imagosta, vaan puolueen olemassaolon tarkoituksesta. Suojelemalla luontoa suojelemme elämää.

Toivon, että keskusta tulee järkiinsä ja palaa asialliseen hallitusyhteistyöhön. Ja toivon, että jokainen tämän salin luonnonystävä äänestää myös näiden valiokunnassa poistettujen pykälien palauttamisen puolesta. Varmaa on se, että työ luonnon puolesta jatkuu, vastoin käymisistä huolimatta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Taimela.

22.56 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Luontokato on aikamme suuri uhka ilmastomuutoksen rinnalla. Sen torjuntaan Suomen valtio, Suomen eduskunta, me kaikki olemme sitoutuneet jo kansainvälisten sitoumustenkin kautta. Kun tämän viikon tapahtumia on saanut itse seurata kovin läheltäkin, herää kyllä kysymys, onko todella näin.

Oman puolueeni puolesta voin sanoa, että olemme sitoutuneet luontokadon torjuntaan ja otamme sen hyvin vakavasti. SDP:ssä ymmärrämme sen, että luontokato voi viedä lopulta pohjan myös taloudelta. Se vie elämisen edellytykset tältä maapallolta yhdessä ilmastomuutoksen kanssa, mikäli emme todella käännä kehityksen suuntaa yhdessä. Tämä laki on toki vain yksi pieni askel isossa, globaalissa kokonaisuudessa, mutta tällä lailla suojelemme suomalaista luontoa, minkä lopulta vain me täällä Suomessa itse voimme tehdä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

Iloinen voi olla siitä, että luonnonsuojelulaki nyt vihdoinkin etenee. Siihen tulee useita tärkeitä muutoksia. Puutteineenkin se on parempi kuin vanhentunut laki. Olisin kuitenkin toivonut, että luontotyyppisuojaus olisi tässä eduskunnassa otettu vakavasti ja ymmärretty se, että lajit asuvat aina jossakin ympäristössä ja lajien suojelun lähtökohta on luontotyyppien suojelu. Uhanalaiset luontotyypit ovat uhanalaisia nimenomaan siksi, että luonto on laajalaisesti aktiivisen maankäytön piirissä, ja laajapinta-alaisetkin luontotyypit heikkenevät, koska ne sijoittuvat suojelualueiden ulkopuolelle, eikä niitä siksi ja tiedonpuutteen vuoksi ole aina otettu huomioon, vaan ne väistyvät muun maankäytön tieltä. Tämän heikkenemiskehityksen vuoksi on tärkeää, että uhanalaiset luontotyypit tunnustetaan lainsäädännössä ja tämä tieto otetaan huomioon aikaisempaa jäsentyneemmin niissä päätösprosesseissa, joissa luontoarvot on säädetty huomioon otettaviksi. Mutta tämä ei sopinut ympäristövaliokunnan työssä opposition lisäksi keskustalle.

Erityisen harmissani olen siitä, että vesilajista poistettiin kolme luontotyyppiä. Äänin 9—8 päädyttiin siis siihen, että ei vahvisteta vesilajin luontotyyppiä koskevaa suojelua lisäämällä sen soveltamisalaa purot, lähteiköt ja kalkkilammet. Tämä muutos on jollain tavalla, itse asiassa ajattelen niin, jopa isompi kuin 64 ja 65 §:ien poistaminen, mitä tietysti myös pidän äärimmäisen harmillisena.

Erityisesti mietin minäkin tämän lakiesityksen kohdalla myös kokoomusta, että kuinka sitoutuneita he puolueena tosiasiallisesti ovat luonnon- ja ympäristönsuojeluun. Erityisen usein olen kuullut heidän huolestaan esimerkiksi vesistöjen hyvinvoinnista, mutta tämänviikkoiset temput eivät oikein anna uskottavuutta näille puheille. Vaalit on tulossa, ja suomalaiset ovat tutkimusten mukaan erittäin huolissaan luontokadosta. On hyvä, että kannatushuipulla oleva puolue tuo esiin myös todelliset ympäristölinjauksensa. Ne ovat luettavissa mietinnöstä, jossa kokoomus on mukana heikentämässä luontotyyppien suojelua.

Arvoisa herra puhemies! En edes aloita siitä, miten hankalaa on toimia hallituksessa, jossa yhteisistä pelisäännöistä ei pidetä kiinni. Olen tavallaan myös pahoillani suomalaisten puolesta, kun he joutuvat seuraamaan poukkoilevaa ja epävakaa politiikantekoa ja vielä ajassa, jossa Venäjä käy sotaa Ukrainan kanssa, jokaisen arjessa näkyy energiakriisi ja edessämme on nähtävissä taloudellinen taantuma.

Haluan myös todeta sen, että niin ministeri Saarikko kuin aiemmin maa- ja metsätalousministerinä toiminut Leppä ovat tämän hallitusohjelman mukaisen esityksen hyväksyneet. Ensi viikolla itsenäisyyspäiväjuhlallisuuksien jälkeen — itsenäisyyspäivänä myös aika usein puhutaan luonnosta, suomalaisesta ihanasta maaseutumaisesta tekemisestä, mitä me voimme vapaa-aikana erilaisissa luontokohteissa tehdä — itsenäisyyspäivän jälkeisenä keskiviikkona täällä salissa tämän lain käsittelyssä me olemme sellaisessa tilanteessa, että osa hallituspuolueista esittää tässä salissa pykälävastalause-esityksiä. Se ei, hyvät kollegat, onneksi ole kovin tavanomaista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Hopsu on poissa. — Edustaja Lohi.

23.01 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Luonto on minulle erityisen tärkeää. Talvella liikun luonnossa hiihtäen, maastopyörällä, kävellen, kesällä retkeillen, patikoiden Lapin tuntureissa, ja esimerkiksi korona-aikana, 1,5 vuoden aikana, kävimme perheen kanssa 21 kansallispuistossa tai retkeilyalueella. Mutta ei voi sanoa niin, että vain se luonto on arvokasta, jossa ihminen liikkuu ja josta saa nauttia. Luonnolla on itseisarvo, ja puhdas ym-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

päristö ja luontomme suojelu on myös perustuslain tunnistama perusoikeus. Luonto on tärkeä, ei pelkästään minulle tai meidän perheelle tai täällä oleville kansanedustajille, se on valtavan tärkeä suomalaisille ihmisille. Suomalaiset ovat luontoihmisiä. He haluavat pitää huolta suomalaisesta luonnosta, nauttia siitä, ja he arvostavat suomalaista luontoa. Siksi luonnonsuojelu on meille kaikille yhteinen asia, ja se on hyvä muistaa myös näiden puheenvuorojen keskellä.

Arvoisa puhemies! Edustaja Kiviranta avasi erittäin hyvin sitä juridista problematiikkaa, joka vielä aivan erityisesti valiokuntakäsittelyn yhteydessä, lausuntovaliokuntien lausuntojen yhteydessä, nousi esille, joka liittyy siihen asetuksenantovaltaan, jota tämä laki olisi antanut. Täällä on yritetty todistaa, että ei näillä poistettavilla pykälillä olisi ollut juurikaan merkitystä, mutta miksi niiden puolesta taistellaan niin kovasti, jos ei niillä mitään merkitystä ole. On tietenkin niillä merkitystä.

Arvoisa puhemies! Kun katsotaan suomalaisten toimeentuloa vähän laajemmin, miten suomalaiset pärjäävät, kuinka paljon he tarvitsevat sosiaaliturvaa, niin on hieman hämentävää se, kuinka paljon esimerkiksi Helsingissä ja Uudenmaan alueella ihmiset tarvitsevat perustoimeentulotukea tullakseen toimeen. Helsingin alueella joka kymmenes asukas saa perustoimeentulotukea, Kerava—Vantaan hyvinvointialueella luku on vieläkin suurempi. Kun katsotaan perinteisesti köyhinä pidettäviä maakuntia, Kainuuta, Lappia, Pohjanmaan maakuntia, siellä luku on viisi prosenttia väestöstä. Absoluuttisina lukuinahan ne ovat vielä paljon vähemmän, euromäärät ovat aivan minimaalisia. Jos Kainuussa menee 5 miljoonaa euroa, pelkästään Helsingin kaupungissa käytetään 100 miljoonaa perustoimeentulotukeen.

Miksi puhun tästä, kun puhutaan tämän lain yhteydessä luonnonsuojelusta? Siksi, että miksi täällä raukoilla rajoilla, Kainuussa, Pohjois-Suomessa, ihmiset eivät tarvitse perustoimeentulotukea, vaikka he ovat pienituloisia. Sen takia, että he elävät aika niukasti, asumiskustannukset ovat pienempiä — he eivät tarvitse muuten asumistukeakaan — mutta he elävät luonnossa ja luonnosta. He hakevat lisää elantoa luonnon kautta marjastaen, sienestäen, kalastaen, metsästäen, ja Kainuussa pienituloisella eläkeläiselläkin saattaa olla pieni metsäpalsta, josta hän saa pienen eläkkeen lisäksi puun myyntituloja, joilla hän pitää itsensä elannossa, eikä hänen tarvitse turvautua toimeentulotukeen, niin kuin täällä kaupungeissa. Ja nyt tämä lakikokonaisuus olisi pahimmassa tapauksessaan vienyt leivän sen kainuulaisen köyhän eläkeläisen suusta, kun metsäyhtiö ei olisikaan ostanut siitä palstasta mitään, kun siitä olisi tullut harmaa alue. [Välihuutoja vihreiden ryhmästä]

Ei hyvät ihmiset näin voi, arvoisa puhemies, ei näin voi toimia, että ei oteta ihmistä huomioon tässä. Suomalainen luonto on niin arvokas, että sitä pitää meidän kaikkien yhdessä suojella. Ja jos me suojelemme sitä yhdessä, osallistutaan yhdessä niitten kustannusten maksamiseen, mitä siitä aiheutuu, eikä aiheuteta pienelle ihmiselle, jolla ei ole muuta kuin se pieni metsäpalsta, jolta hän saa tuloja siellä, jotta hän pysyy hengissä, ei panna häntä sen takia ahdinkoon. Tämä kääntyy muuten tätä meidän kaikkien arvokkainta voimavaraa, suomalaista puhdasta luontoa ja sen suojelua, vastaan, jos me pannaan ihmiset vastakkain niin, että joltakin viedään se ainoa toimeentulo. [Satu Hassi: Kukas nyt vastakkain asettelee? — Välihuutoja vihreiden ryhmästä] Tätä vastakkainasettelua ei pidä täällä synnyttää, ja sen takia minusta meidän pitää yhdessä mieluummin iloita siitä, että tällä lailla luonnonsuojelun tila paranee, eikä pidä lähteä tekemään siitä, että täältä eduskunnan enemmistö, parlamentaarinen enemmistö, haluaa muutaman pykälän poistaa varmistaakseen, ettei tule vahinkoja, liian isoa kysymystä, [Saara Hyrkön välihuuto] vaan iloitaan mieluummin siitä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

että luonnonsuojelu etenee täällä eduskunnassa ja eduskunnan enemmistön tahto toteutuu ja suomalaisten enemmistön tahto toteutuu siitä, että suomalaista luontoa lähdetään suojelemaan.

Emme halua edistää sellaista ajattelutapaa, jota jonkun verran näyttää olevan myös valalla, jota jotkut kutsuvat vihersosialismiksi, että voidaan ympäristönsuojelun nimissä lähteä ihmisiltä ottamaan omaisuutta yhteiseen hyvään ilman, että he saavat korvauksia. Meidän pitää yhdessä huolehtia, että luonnonsuojelu saa kaikkien suomalaisten tuen ja että me voimme myös luontokatoa lähteä ehkäisemään ja estämään sen etenemistä. Se on oikea tapa, että me lähdemme tekemään sitä yhdessä, annamme reilun korvauksen silloin, kun suojellaan, asianmukaisen korvauksen. Näin me voimme parantaa yhdessä sen hyväksyttävyyttä suomalaisten keskuudessa ja huolehtia myös siitä, että suomalaiset pystyvät kestäväällä tavalla hyödyntämään luontoa. Luonto on meidän tärkein voimavara. Etenkin Lapis-ssa me olemme ymmärtäneet, että se on myös meidän tulevaisuuden elinkeinojen tärkein voimavara. Suojelkaamme yhdessä suomalaista luontoa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kinnunen Mikko, olkaa hyvä.

23.09 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tehtävämme on viljellä ja varjella luontoa, olemme osa luomakuntaa. Elämme maasta ja metsistä. Luonto on meille suomalaisille myös tärkeä paikka virkistyä ja harrastaa. Pidän tärkeänä, että hyödynnämme luonnonvaroja kestäväällä ja vastuullisella tavalla. Huolehdimme samalla luonnon monimuotoisuudesta, estämme luontokatoa ja suojelemme luontoa tuleville sukupolville.

Me keskustalaiset tuemme sitä, että uudistuksia tehdään toteuttamalla mahdollistavaa ja kannustavaa lainsäädäntöä. Nyt tähän tärkeään luonnonsuojelulakiin kirjattava ekologinen kompensatio on tästä oikein hyvä esimerkki. Se on vapaaehtoinen mutta kannustava. Se mahdollistaa sen, että taloudellisen toiminnan käynnistäjä voi kompensoida luonnon monimuotoisuudelle aiheutuvat haitat. Erittäin hyvää on myös se, että vapaaehtoisuuteen perustuvia Helmi- ja Metso-ohjelmia vahvistetaan.

Arvoisa puhemies! Ihmisten omaisuudensuojan tulee toteutua kaikissa oloissa. Luonnonsuojelun kustannuksien tulee jakaantua oikeudenmukaisesti. Perustuslakivaliokunta linjasi, että lakiesitys perustuu täyden korvauksen periaatteelle. Kun suojelemme luontoa, turvaamme samalla maahan ja metsään liittyvien elinkeinojen toimintaedellytykset ja suojelemme maan- ja metsänomistajan oikeusturvaa joka puolella Suomea, huolehdimme omaisuudensuojasta.

Lain eduskuntakäsittelyn aikana tuli esille lain välillisiä vaikutuksia, joita emme voineet hyväksyä. Metsänomistajat olisivat esimerkiksi voineet joutua epäoikeudenmukaiseen tilanteeseen, jossa he eivät olisikaan saaneet korvausta taloudellisista menetyksistään.

Arvoisa puhemies! Tästä laajasta tärkeästä laista poistettiin ympäristövaliokunnassa muutama ongelmallinen pykälä, jotta ihmisten omaisuudensuoja turvataan ja oikeudenmukaisuuden vaatimus toteutuu.

Luonnonsuojelulaki tuodaan nyt joka tapauksessa tähän päivään, eli luonnon suojeleminen etenee monella tavalla. Se on minusta tässä pääasia, että viljellään ja varjellaan. Luonto ja sen suojeleminen on kaikkienensa minulle hyvin tärkeä asia. Suojellaan luontoa ja estetään luontokatoa yhdessä, ja korvataan tämän suojelutoimen seuraukset riittävällä tavalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

23.12 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Suomen Keskustan arvoja ovat kestävä luontosuhde ja ylisukupolvisuus, eli että luonto ja koti jätetään pikkuisen paremmassa kunnossa seuraaville sukupolville. Niin kuin edustaja Pitko sanoi, meidän tulee säilyttää tämä meidän kaunis maapallo myös tuleville sukupolville. Luonnon tilaa pitää parantaa, mutta samalla pitää turvata maan- ja metsänomistajien omaisuudensuoja ja kustannusten oikeudenmukainen jakautuminen.

Nyt tänäänkin tämän keskustelun keskellä se tärkein aihe on unohtunut: Tämä hallitus on ollut luonnonsuojelun osalta Suomen historian paras hallitus, ja me keskustalaiset olemme ylpeitä siitä. Nyt tämä etenevä luonnonsuojelulaki parantaa tätä tilannetta entisestään.

Kunnioitettu puhemies! Asiat kuitenkin pitäisi asettaa asianmukaisiin mittasuhteisiin. Nyt tätä luonnonsuojelulakia ollaan säätämässä yli 140 pykälän osalta, ja erimielisyyksiä on vain neljän pykälän kohdalta. Ja muutosten tarkoituksena on lisätä luonnonsuojelulain hyväksyttävyyttä myös maanomistajien keskuudessa. Sen takia näitä neljää pykäläkohtaa tulee muuttaa, ja olen tyytyväinen siitä, että valiokunta sen on tehnyt, koska luonnonsuojelu on meidän kaikkien suomalaisten yhteinen asia.

Edustaja Hyrkkö toi puheenvuorossaan esille, että sitä tärkeintä pääomaa, eli politiikassa luottamuksen pääomaa, nyt on syöty yli kahden miljoonan hehtaarin edestä. No, metsäalan asiantuntijoiden mukaan — nyt tämä liittyy tähän uhanalaisten luontotyyppien listaukseen — se olisi kuitenkin kohdistunut tosiaan jopa yli kahteen miljoonaan hehtaariin, josta suurin osa on metsätalousmaata, ja vaikutukset omaisuudensuojaan olisivat olleet välillisiä myös esimerkiksi puumarkkinoitten kautta. Ja mihinkä minä perustan tämän väitteeni: metsäalan asiantuntijoiden mukaan tämä olisi tapahtunut.

Puhemies! Olen tyytyväinen, että tämä laki etenee ja luontoa suojellaan entistä paremmin [Puhemies koputtaa] tämän lainsäädännön toteutuessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Huru, olkaa hyvä.

23.15 Petri Huru ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelyssä olevaan ympäristövaliokunnan mietintöön saatiin neuvottelujen kautta selvennettyä hyvin sitä kantaa, millä perustein luontotyyppi määritellään. Tällä erää asia täsmennetään esimerkiksi niin, että säännöksen soveltamisala ja suojelu kohdistuu vain kallioiden maanpäällisiin osiin. Tämä on yksiselitteisempi ja ymmärrettävämpi kanta kuin alkuperäinen. Niin ikään tällä kannanmuodostuksella otetaan huomioon perusteellisuuden edellytyksien sekä suojelutavoitteiden yhteensovittamista. Näen myös, että nyt tehdyllä sääntelyllä pyritään lisäksi turvaamaan esimerkiksi metsänomistajien omaisuudensuojaa. Muiltakin osin esitys muuttui valiokuntakäsittelyssä enemmän ennakoitavaan suuntaan, mikä on ehdottoman oikea suunta, etenkin kun puhutaan tämän tason lainsäädännöstä.

Arvoisa puhemies! Nyt on salissa kuultu kiivastakin kritiikkiä valiokunnan tekemistä muutoksista. Tämä on sikäli erikoista, että poistettujen pykälien on mainittu olevan vain informatiivisia, joilla ei olisi myöskään oikeusvaikutuksia. Näiden poistaminen ei millään osin estä luonnon suojelemista. Sitä pystytään tekemään nykyistenkin lakien nojalla ja esimerkiksi rajauspäätösmenettelyllä, jonka perusteella tulee myös valituskelpoinen päätös ja josta on myös mahdollista hakea korvauksia. Kukaan ei ole myöskään kieltänyt luontoka-
toa, vaikka niinkin on kuullut mainittavan. Tärkeää on myös varmistaa, ettei vapaaehtoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

seksi tarkoitetusta informatiivisesta lainsäädännöstä tule jatkossakaan pakollista, eikä varsinkaan sellaista, josta ei maksettaisi korvauksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

23.18 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Kello on paljon, mutta tämä keskustelu on erittäin tärkeä. Luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämisen tavoite on meille kaikille tärkeä, ja luonnonsuojelulakiin ollaankin nyt tekemässä useita tuettavia ja kannatettavia muutoksia — hyvä. Luonnonsuojelu etenee — hyvä — ja kokoomus tukee ympäristövaliokunnan mietinnön mukaista luonnonsuojelulakia.

Tämän lakiuudistuksen tavoitteena on ollut muun muassa selkeyttää ja ajantasaistaa luonnonsuojelulakia, parantaa lainsäädännön toimivuutta ja lisätä luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä. Nämä ovat oleellisen tärkeitä ja kannatettavia tavoitteita. Esityksessä on paljon hyvää konkreettista. Esimerkiksi vapaaehtoiseen suojeluun perustuvat Metso- ja Helmi-ohjelmat saavat lakiperustan sekä perinteisen säilyttävän suojelun rinnalle on laissa tunnistettu monimuotoisuuden turvaaminen aktiivisin toimenpitein. Erityisen tärkeänä pidän vapaaehtoisen ekologisen kompensaation sääntelyperustaa. Tämän nojallahan taloudellisena toimintana yksityinen yritys tai maanomistaja voi tuottaa luontoarvoja, jolloin taloudellisesta toiminnasta johtuva heikennys suojelluille luontoarvoille voitaisiin hyvittää toisessa paikassa kuin missä heikennys tapahtuu.

Sitten on korjattava tässä keskustelussa toistuvasti esitetty virheellinen, jopa härskillä tavalla virheellinen väite. Täällä on väitetty, että luonnonsuojelulaki on vesitetty ympäristövaliokunnassa tehdyillä muutoksilla. [Satu Hassi: No niinhän se tehtiin!] No niin, tässä on suora sitaatti ympäristöministeriön lainsäädäntöneuvos Pasi Kalliolta, joka on vastannut tämän luonnonsuojelulain valmistelusta ministeriössä. Suora sitaatti kysymykseen, vesittykö luonnonsuojelulaki sillä, että ympäristövaliokunta poisti laista nämä pykälät, suora sitaatti: ”Ei millään tavalla. [Petri Huru: Juuri näin!] Laki on iso, 150 pykälää, siinä on paljon merkittäviä asioita. Poistetut pykälät vaikuttavat tietysti kokonaisuuteen, mutta ne eivät vesitä lakia, niin en millään tavalla ajattele.” Vastuuvirkamiehen lausunto tästä laista, ja täällä vihreät toistelevat, että laki on vesitetty. Mihin te perustatte tämän väitteen, kun ympäristöministeriön lainsäädäntöneuvos toteaa, että ei millään tavalla ole vesittynyt? [Jenni Pitko: Luontotyyppisuojaus on vesitetty!] Täytyy todeta näistä vihreiden väitteistä ja puheenvuoroista, että ne ovat siis olleet aikamoista teatteria.

Tosiaan tietyiltä osin luonnonsuojelulain muutosten vaikutukset ja soveltaminen jäivät valiokuntakäsittelyn perusteella epäselviksi ennakoitavuuden sekä omaisuudensuojan ja oikeusturvan kannalta. Luonnonsuojelulainsäädännön toimivuuden ja luonnonsuojelun hyväksyttävyyden maassamme pitää parantua. Epäselvä ja ennakoimaton lainsäädäntö vähentää luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä. [Petri Huru: Juuri näin!]

Edustaja Lohi kuvasi aiemmin puheenvuorossaan erinomaisella tavalla kainuulaista todellisuutta. Onkin hyvä meidän etelän ihmisten, uusmaalaisten, ymmärtää se, kuinka arvokasta on se, että luonnonsuojelulla on koko maassa mahdollisimman laaja hyväksyttävyyys. Tämän hyväksyttävyyden ja ennakoitavuuden turvaamiseksi on tärkeitä, että tätä suojelua tehdään rajauspäätöksillä ja suojelu katetaan valtion korvausvelvollisuudella. Hallituksen esityksessä oltiin kuitenkin säätämässä rajauspäätösmenettelyn rinnalle uutta uhanalaisten luontotyyppien suojeluluokkaa, voisi sanoa, tällaista epäselvää, harmaata suojeluluokkaa, [Petri Huru: Automaattisuojaus!] johon oltiin liittämässä vielä viranomaisen huomioonot-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

tamisvelvoite. Kuten tässä keskustelussa on käynyt ilmi, luontotyypejä voidaan suojella viranomaisen rajauspäätösmenettelyyn perustuvalla tavalla, joka on oikeusturvaltaan parempi vaihtoehto ja joka turvaa maanomistajalle korvauksen suojelusta.

No, maa- ja metsätalousministeriö on arvioinut tosiaan, että kaksi miljoonaa hehtaaria metsätalousaluetta olisi tullut harmaan suojelun piiriin. Tällainen arvio on siis esitetty. Tämä arvio on kiistetty tässä keskustelussa. Kysymykseni on: minkä takia vastuuministeriö, siis ympäristöministeriö, ei ole esittänyt omaa arviotaan siitä, minkä verran pinta-alaa tulisi tämän uuden harmaan suojelukategorian piiriin? Nyt ollaan kuultu, että ympäristöministeriö vasta selvittelee, mikä mahdollinen pinta-ala näiden uhanalaisten luontotyyppien kohdalla olisi ollut. Tällaiset asiathan pitäisi olla selvillä jo lakia säädettäessä. [Tuomas Kettunen: Kyllä!] Ehkäpä edustaja Kari, joka on ollut tämän lain esittelevä ministeri aikoinaan, osaisi vastata, minkä takia tällaista asiaa ei ole selvitetty lainvalmistelussa, mutta huomaa, että edustaja Kari ei olekaan paikalla, vaikka käynnissä on niin tärkeä keskustelu. [Petri Huru: Kuvaavaa!]

Luontotyyppien säätämällä uhanalaiseksi ei olisi ollut perusteluiden mukaan kansalaisiin tai oikeushenkilöihin kohdistuvia välittömiä oikeusvaikutuksia. Eduskuntakäsittelyssä on kuitenkin jäänyt epäselväksi, mikä tämä huomioon ottamisen oikeudellinen vaikutus lopulta tai välillisesti olisi voinut olla. Tällä olisi voinut olla merkittäviäkin vaikutuksia esimerkiksi maankäytössä, kaavoituksessa ja luvituksessa. Tulokannavaraiseksi olisi siis jäänyt, mitä tämä huomioon ottaminen lopulta olisi eli miten se olisi vaikuttanut. Uhanalaiset luontotyypit ja niitä koskevat alueet [Puhemies koputtaa] eivät olisi olleet suoraan suojelussa näiden pykälien mukaan, vaan se olisi ollut selvitysten ja perusteluidenkin mukaan käytännössä informaatioluonteinen pykälä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt tulee aika täyteen, kiitos. — Edustaja Holopainen, Hanna, olkaa hyvä.

23.25 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Olemme täällä keskustelemassa luonnonsuojelusta, ja sekä näistä puheenvuoroista, mitä täällä on edellä pidetty, että tässä pitkin koko tätä viikkoa käydyistä keskusteluista tämän salin ulkopuolellakin kuka tahansa on pystynyt toteamaan, että puolueilla on eroja. Puolueilla on eroja siinä, kuinka puheet ja teot vastaavat toisiaan. Luonnonsuojelu herättää suuria tunteita. Suomalaisten enemmistö on sitoutunut luonnon suojelemiseen ja arvostaa suomalaista luontoa ja myös haluaa vahvempaa luonnonsuojelua, vahvempia toimia ja vahvempaa lainsäädäntöä. Tämä on todettu tutkimuksissa, ja jotenkin tämä sama viesti, jota suomalaiset tuolla salin ulkopuolella jakavat, ei välity tänne eduskunnassa käytävään keskusteluun, koska on ihan selväksi tullut, että osa puolueista haluaa nostaa luonnonsuojelun vastustamisen valitettavasti keppihevoiseksi oman kannatuksensa kasvattamiseen. Sitä on jotenkin äärimmäisen vaikea ymmärtää tilanteessa, jossa luonnonsuojelun kannatus kansalaisten parissa näin voimakkaasti on vahvistunut.

Arvoisa puhemies! Olemme tilanteessa, jossa tutkimus ja tiede ovat todenneet, että suomalaista luontoa uhkaa luontokato. Meillä on ollut useita mahdollisuuksia kääntää luontokato eli luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen parempaan suuntaan, mutta olemme epäonnistuneet näitten tavoitteitten saavuttamisessa. Nyt olemme käsittelemässä täällä luonnonsuojelulakia, jonka merkitys tässä tilanteessa, jossa monimuotoisuuden heikkeneminen uhkaa yhä useampaa lajia ja lähes puolet suomalaisista luontotyypeistä on määritel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

ty uhanalaiseksi, on tämän suunnan kääntämisessä varsin merkittävä. Se on yksi tämän vaalikauden tärkeimmistä lakihankkeista kaikille niille, jotka arvostavat suomalaista luontoa ja ovat huolissaan tulevaisuudesta.

Arvoisa puhemies! Olemme tällä vaalikaudella kohdanneet useita kriisejä. Koronakriisi sekä Venäjän hyökkäyssota Ukrainaun ovat järjestyttäneet turvallisuusympäristöömme. On ollut helppo huomata, että silloin kun tässä salissa jaetaan yhteinen tilanneymmärrys kriisistä ja uhkista ja vaikutuksista, niin tämä sali yhtenäisesti pystyy tekemään päätöksiä näitten uhkakuvien torjumiseksi. Se on ollut hienoa. Mutta selvästi meiltä puuttuu nyt tämän luontokadon suhteen tällainen yhteinen tilanneymmärrys.

Onkin äärimmäisen tärkeää, että kaikki se keskustelu, joka tästä aiheesta käydään, perustuu nimenomaan tutkittuun tietoon ja tieteeseen ja tosiseikkoihin. Täällä on nyt tämän lain käsittelyprosessissa ollut monta semmoista kohtaa, joissa keskusteluissa on noussut esiin tällaisia uhkakuvien maalailuja, jopa vääristettyä tietoa, jota on levitetty joko tahallisesti tai tahattomasti. Se on johtanut siihen, että aika harva tätä keskustelua tuolta ulkopuolelta seuranneista pystyy hahmottamaan, mikä näistä väitteistä on totta. Ja meillä on tässä salissa vahva velvollisuus siihen, että nimenomaan emme lisää uhkakuvia vaan me pystymme pitämään omassa päätöksenteossa keskiössä sen, että kaiken pitää perustua tutkittuun tietoon ja yhteisen tilanneymmärryksen kasvattamiseen ja pitää välttää tällaisia polarisaatiota ja vastakkainasettelua. Tässä asiassa suomalaiset edellyttävät, että pystymme tekemään päätöksiä. Meidän on välttämätöntä varmistaa, että pystymme luontokadon pysäyttämään.

Olin tänä aamuna täällä eduskunnan Kansalaisinfossa, oli vaelluskaladelegaatoin järjestämä tilaisuus. Sali oli täynnä luonnonystäviä, luonnosta huolestuneita, vaelluskalojen tulevaisuudesta huolestuneita ihmisiä, ja lähes kaikissa puheenvuoroissa siellä viitattiin myös tähän luonnonsuojelulain käsittelyyn. Ja siellä ihmeteltiin, kuinka on mahdollista, että tilanteessa, jossa on niin vahva tietoinen näkemys siitä, mitä toimia tarvitaan, täällä päätöksentekijät eivät sitten pysty yhdessä näitä toimia tekemään.

On ihan selvää, että jatkossa yhä vahvemmin kansalaisilta sekä yrittäjiltä tulee viesti siitä, että meidän pitää kantaa ympäristövastuuta. Tulen itse tuolta Saimaan rannalta, ja olen käynyt paljon keskustelua esimerkiksi luontomatkailuyrittäjien kanssa, ja heidän viestinsä on ihan selvä: he haluavat vahvempaa luonnonsuojelua, he haluavat sitä, että on vakaa toimintaympäristö toimia. Heidän on esimerkiksi ollut tosi vaikea ymmärtää sitä, miten on mahdollista, että meillä esimerkiksi kaivosteollisuudella on semmoinen ohituskaista, joka pystyy vaarantamaan muitten yrittäjien toimintaedellytykset sillä, että aiheuttaa epävarmuutta näillä kaivosvarauksilla. On aivan selvää, että luonnonsuojelu ja liiketoiminta eivät ole toisilleen vastakkaisia asioita — päinvastoin kestävä ja menestyvä liiketoiminnan edellytys on puhdas luonto ja kestävä luonnonvarojen käyttö.

Meillä on rajalliset resurssit, ja on jotenkin kummallista aina seurata näitä keskusteluja, joissa nostetaan esiin, että luonnonsuojelu on liian kallista. Aika monessa puheenvuorossa täällä salissakin sitä kuulee, että meillä ei ole varaa suojella luontoa, ja se on jotenkin täysin hämmentävää, kun tosiasiallisesti meillä ei ole varaa kuluttaa luonnonvaroja yli sen kestävä ekologisen tason, koska se nimenomaan vaarantaa kaiken toiminnan tällä planeetalla. [Petri Huru: Silloin pitäisi vähentää kulutusta!] Meidän pitää pystyä tuottamaan vähemmästä enemmän. Ja meillä totta kai suomalaiset ovat ainoita, jotka voivat suojella suomalaista luontoa ja vastata sen tulevaisuudesta. Meillä on vastuu siitä, että turvaamme sen,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

että myös lapsillamme on mahdollisuus nauttia suomalaisesta luonnosta ja luoda omaa elinvoimaisuutta elinvoimaisen luonnon pohjalta.

Tässä luonnonsuojelulaissa on monia hyviä asioita, joilla edistetään luonnonsuojelua, mutta on todella valitettavaa, että valiokunnassa valiokunnan enemmistö päätyi [Puhemies koputtaa] myös heikentämään tämän luonnonsuojelulain pykälää. Toivottavasti jatkossa [Puhemies: Nyt tulee aika täyteen!] tässä salissa löytyy parempi yhteisymmärrys siitä, mitä luonnon suojelemisessa tarvitaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hassi, olkaa hyvä.

23.33 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Vihreät ja vasemmistoliiton ja sosiaalidemokraattiset kollegat ovat hyvin perustelleet sen, miksi luonnonsuojelulaki on tärkeä uudistus ja miksi se olisi ollut tärkeä nimenomaan hallituksen neuvottelemassa ja yksimielisesti esittämässä muodossa. En toista näitä argumentteja.

Sen sijaan haluan nostaa esille virkavastuun. Olen ollut eduskunnassa yli 20 vuotta. En muista kuulleen ministeriön virkamiehen ministeriön virallisessa lausunnossa eduskunnan valiokunnassa esittäneen yhtä kiihkeää vastustusta hallituksen esitystä kohtaan kuin kuulin maa- ja metsätalousministeriön virkamiehen lausunnossa luonnonsuojelulaista maa- ja metsätalousvaliokunnassa. Tämän lausunnon kirjallisessa versiossa sanotaan, että maa- ja metsätalousministeriön arvion mukaan uhanalaiseksi säädettävien luontotyyppien pinta-ala on yli kaksi miljoonaa hehtaaria ja pääosa siitä on metsätaloustaloudessa. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että esitykseen liittyy merkittävä riski siitä, että uhanalaisiksi luontotyypeiksi määriteltävät alueet siirtyvät tosiasiaassa taloustalouden ulkopuolelle. Tätä lukua, kaksi miljoonaa hehtaaria, toisti muun muassa MTK:n metsävaltuuskunnan puheenjohtaja Tirola. Muun muassa edustaja Kettunen äskeisessä puheenvuorossaan viittasi siihen.

Helsingin Sanomat ryhtyi peräämään tältä maa- ja metsätalousministeriön virkamieheltä, mihin tämä perustuu. Virkamies kertoi, että hän teki sen esityslistan reunaan jossakin kokouksessa — paperiin, joka on sittemmin päätenyt roskikseen. Tällä arviolla, että kaksi miljoonaa hehtaaria taloustaloudessa siirtyisi niiden pykälän myötä, jotka ympäristövaliokunnan enemmistö laista poisti, niin sanotusti harmaan suojelun piiriin, on ollut ratkaiseva vaikutus tästä laista käydyssä keskustelussa ja siinä pelkojen levittelyssä, mitä tämän lain tiimoilta on harjoitettu. Kuitenkin sama virkamies sanoi, että näissä uhanalaisissa luontotyypeissä metsäisiä luontotyypejä on puolitoista miljoonaa hehtaaria eli vähemmän kuin se kaksi miljoonaa, mitä hän väittää, eikä ole mitään arviota siitä, kuinka suuri osa tästä puolestatoista miljoonasta oikeasti on taloustaloudessa ja kuinka suuri osa esimerkiksi luonnon-suojelualueilla.

No, kuten kollegat tässä ovat jo todenneet, esimerkiksi lajin uhanalaisuus ei Suomessa tarkoita sitä, etteikö sitä saisi esimerkiksi ampua. Esimerkiksi aika vähän aikaa sitten tämä sali äänesti siitä, voivatko uhanalaiset lajit edelleen olla metsästyslain riistalajien luettelossa, ja suuri enemmistö eduskunnasta päätti, että kyllä voivat. Kuten kollegat ovat todenneet, se, että elinympäristö on määritelty uhanalaiseksi, ei mitenkään väistämättä tarkoita sitä, että se on suojeltu. Nämä ovat kaksi eri asiaa.

Tällä väitteellä, jonka siis maa- ja metsätalousministeriö on virallisesti esittänyt eduskunnan valiokunnassa, on ollut erittäin suuri vaikutus tämän lain käsittelyyn, ja se on ollut minun havaintojeni mukaan keskeinen palanen siinä prosessissa, jossa tosiaan ympäristö-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

valiokunnan oikeistoenemmistö sitten päätyi esittämään tiettyjen pykälien muuttamista tästä laista. Mainitsen myöskin, että se teksti, jonka maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja kertoen asiasta vasta myöhään edellisenä iltana toi maa- ja metsätalousvaliokunnan kokoukseen uudeksi pohjaksi valiokunnan lausunnolle ja joka myös maa- ja metsätalousvaliokunnassa keskustan ja oikeiston äänin päätyi maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunnoksi, hyvin pitkästi siteeraa tätä samaa maa- ja metsätalousministeriön lausuntoa maa- ja metsätalousvaliokunnalle, jossa siis ainakin tämä kahden miljoonan hehtaarin väite kyseisen virkamiehen tunnustuksen mukaan perustui jonkinnäköiseen tukkimiehen kirjanpitoon eli siis toisin sanoen on käytännössä ihan tuulesta temmattu väite.

Me täällä eduskunnassa olemme tottuneet luottamaan siihen, että kun ministeriön virkamies käy eduskunnassa virkavastuulla antamassa lausuntoa, niin hän puhuu totta ja esimerkiksi hänen esittämänsä luvut perustuvat johonkin lähteeseen, jonka voi tarkistaa. Haluan nyt tässä eduskunnan salissa todeta, että mielestäni tässä asiassa maa- ja metsätalousministeriön menettely on ollut aivan luokatonta. Sitä en pysty sanomaan, missä määrin on kyse tämän kyseisen virkamiehen omatoimisuudesta ja missä määrin ministerin hyväksyntä on siinä taustalla, mutta tällaisia prosesseja ei pitäisi olla.

Ja arvoisat kollegat, tässä on nyt aika vähän mainittu siitä pykälästä, jossa puhutaan purojen ja lähteiden suojelusta ja jonka ympäristövaliokunnan enemmistö laista myös poisti. Olen tästä erittäin pahoillani. Se liittyy itse asiassa myös metsälakiin jo vuonna 2014 tehtyyn heikennykseen, jossa heikennettiin purojen ja lähteiden suojelua metsissä, ja silloin yksi perustelu oli se, että on muita lakeja, joilla niitä suojellaan, ja nyt sitten luonnonsuojelulaistakin tämä asia on poistettu. Kuten monet kollegat, [Puhemies koputtaa] esimerkiksi edustaja Pitko, ovat todenneet, tällä on erittäin vahingollinen merkitys esimerkiksi vaeluskalojen ja ylipäättänsä vesistöjen suojelulle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

23.40 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä edellä edustaja Hassi käytti ilmaisua, että eduskunnan oikeisto on voimakkaasti nyt vaikuttanut tämän mietinnön syntymiseen, ja varmasti näinkin voi sitä kutsua. En tiedä, miten sitten edustajakollegat Suomen Keskustassa tämän kokevat, mutta perinteisestihän on käytetty tällaista ilmaisua, että Suomen eduskunnassa on tämmöinen laaja ei-sosialistinen enemmistö, ja tässä mielessä toivotan keskustan ikään kuin tervetulleeksi nyt tänne kotiin, tänne ei-sosialistiseen enemmistöön, joka vastuullisesti hoitaa isänmaan asioita.

Arvoisa puhemies! Edustaja Vestman puhui aivan erinomaisesti tuossa aiemmin, ja voin kaiken sen allekirjoittaa, ja tosiaan, joka joskus haluaa historiankirjoista lukea, mitä mieltä asiasta olen, voi tosiaan lukea myös tuon edustaja Vestmanin puheenvuoron. Myös edustaja Lohi käytti täällä hyvän puheenvuoron, johon on jo viitattu muissakin puheenvuoroissa, tästä asian myös laajemmasta sosiaalisesta merkityksestä.

Arvoisa puhemies! Me suomalaisethan elämme luonnosta, ja varmasti kaikki kansanedustajat olemme luonnonsuojelijoita, siitä ei varmasti ole mitään epäilystä. Ja olen itsekin ylpeä siitä, että Suomessa on maailman korkeatasoisin ympäristölainsäädäntö, varmasti ihan luonnonsuojelulakimme on maailman korkeatasoisin, ja tässä nyt tämän vastuullisen ei-sosialistisen enemmistön laatiman mietinnön mukaan saadaan hyviä parannuksia aikaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

Tosiaan sitä olen tässä keskustelun kuluessa pohtinut, kun varsinkin vihreiden riveistä varsin rajujakin uhkakuvia maalataan tämän luontokadon osalta, joka eittämättä on globaali ongelma, että se on kysymys, jossa ihmiskunnan täytyy tehdä töitä, että pääsemme paremmin tasapainoon planeettamme kanssa. Voisin kuitenkin ajatella, että meillä Suomessa, jos tällaista klassista sanontaa saa tässä käyttää, lasi on kuitenkin puoliksi täynnä mieluummin kuin puoliksi tyhjä. On eittämättä totta, mitä tiedemiehetkin sanovat, että meillä on esimerkiksi näitä vaarantuneita luontotyyppejä, meillä on uhanalaisia lajeja, mutta pitää olla iloinen siitä, että meillä edes on niitä. Hyvin monessa Euroopan maassa nämä luontotyypit on tuhottu kokonaan. Hyvin monesta Euroopan maasta näiltä uhanalaisilta lajeilta on menetetty kokonaan niiden lajien biotyypit, mitä ne kodikseen tarvitsevat. Ja tässä mielessä siis pitää olla iloinen siitä, että Suomessa on maailman korkeatasoisin ympäristölainsäädäntö, ja sitä on, totta kai, jatkuvasti syytä kehittää, ja pitää pyrkiä siihen, että Suomi pystyy näyttämään tässä asiassa koko maailmalle esimerkkiä. Suomi voi näyttää maailmalle mallia siinä, kuinka voi olla korkeatasoinen ympäristölainsäädäntö, mutta samaan aikaan kansakunta voi menestyä, kansakunta voi vaurastua, voimme nauttia laajasti sellaisesta hyvinvointiyhteiskunnasta, jota pohjoismaiseksi hyvinvointiyhteiskunnaksi kutsutaan. Ja tässä mielessä, jos ajattelemme vaikkapa esimerkiksi suomalaisen vastuullisen metsätalouden merkitystä, niin vaikka eduskunta päättäisi korvata maanomistajille kaikki ne kaksi miljardia euroa, mitä suomalaiset vuosittain saavat kantorahatuloina tästä vastuullisen metsätalouden harjoittamisesta, niin kun meiltä sitten katoaisivat kaikki ne tuhannet ja tuhannet työpaikat ja ne 20 miljardia euroa meidän kansantuotteesta metsätuotteiden jalostusketjuista, niin se on, arvoisat kollegat, sitten jo tekemätön paikka. Eli meidän täytyy ymmärtää, että jotta meillä voi olla niitä korkean jalostusarvon tuotteita, jotta meillä voi olla myös sitten sen teollisuuden palveluliiketoimintaa ja siihen teollisuuden vaikkapa koneiden ja laitteiden valmistamiseen liittyvää todella korkean osaamisen vientitoimintaa Suomesta maailmalle, niin meillä pitää olla myös sitä ihan sieltä luonnosta lähtevää perustuotantoa, alkutuotantoa, josta nämä pitkät arvoketjut lähtevät liikkeelle.

Arvoisa puhemies! Sen takia juuri ajattelen, että se, että Suomessa osaamme toimia vastuullisesti, meillä on maailman korkeatasoisin ympäristölainsäädäntö, mutta emme kuitenkaan vedä tätä mutteria niin kireälle, että meillä esimerkiksi metsätalouden harjoittaminen vaarantuu, että Suomeen tulevat investoinnit vaarantuvat, niin sillä tavoinhan me, kun mahdollistamme nämä kaksi asiaa yhtä aikaa, sen korkeatasoisen, maailman korkeatasoisimman ympäristölainsäädännön ja investoinnit Suomeen, jotka tuovat meille vaurautta, niin ne myös samalla mahdollistavat suomalaisille yrityksille ne korkean osaamisen referenssit, joilla sitten saamme vietyä myös maailmalle sitä osaamista, jolla pystytään toimimaan energiatehokkaasti, jolla pystytään toimimaan resurssiviisaasti, jolla pystytään autamaan ihmiskuntaa pääsemään planeettansa kanssa tasapainoon, ja en ymmärrä, miksi esimerkiksi vihreät kollegat eivät tahdo tätä yhtälöä tässä tunnistaa. Meillä on vastuu laajemminkin planeetastamme kuin vain se vastuu, mikä meillä on, totta kai, suojella suomalaista luontoa, mutta meidän pitää nähdä myös tämä paljon isompi kuva tässä asiassa.

Ja tässä mielessä, arvoisa puhemies, aivan lyhyesti vielä haluan todeta myös tästä EU:n strategisesta autonomiasta, Suomen strategisesta autonomiasta tai meidän resurssi-itenäisyydestä, niin kuin hienosti on tänään eri puheenvuoroissa puhuttu. Kyllä meillä pitää olla arvoketjut meidän omissa käsissämme, jotta pystymme vapautumaan vaikkapa Kiinan kommunistisen diktatuurin vallasta, mitä tulee vaikkapa meidän metallinjalostukseen aina aivan huippuelektroniikkatuotteisiin asti. On päivänselvää, että näihin tarvitaan raaka-ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

neita, ja Euroopalla pitää olla kykyä niitä myös itse tuottaa menetelmillä, jotka ovat maailman parasta teknologiaa, joilla säästämme luontoa, luomme semmoista osaamista, jolla sitten autamme myös muita maita saavuttamaan tällaisen korkeatasoisen ympäristön-suojelun tason, joka Suomessa on saavutettu. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

23.47 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa herra puhemies! Luonnonsuojelulain uudistaminen on todella tarpeen, koska luonnon monimuotoisuuden heikentymistä ei ole saatu pysäytettyä. Luontotyyppien ja lajien uhanalaisuudesta on saatu myös runsaasti uutta tietoa, ja myös ilmastonmuutos nopeuttaa ja voimistaa entisestään monia luonnossa tapahtuvia muutoksia. Lisäksi tämä meidän voimassa oleva lainsäädäntö ja sen ohjauskeinot ovat hyvin vanhentuneita, ja tätä pitää päivittää. Nykyinen lakihan on vuodelta 1997, ja Sanna Marinin hallitusohjelman keskeisenä tavoitteena on pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen Suomessa.

Täällä on käyty hyvää keskustelua tästä lain sisällöstä, ja tietenkin sosiaalidemokraatit kannattavat tätä hallituksen esitystä ja tiukkaa ja kunnianhimoista luonnonsuojelulakia, se on ihan päivänselvä asia. Sinällään ehkä olen hieman surullinen tästä, koska jos me ei pystytä ratkaisemaan yhdessä näitä isoja kysymyksiä, niin nämä muut ponnistelut ovat käytännössä turhia. Sen takia jollain tavalla ehkä itse pohdin, kun en ollut tässä lainvalmistelussa, jossa valiokunnat ja hallitus ovat tehneet eittämättä hyvää työtä, että jollain tavalla toivoisin tällaisista konsensushenkeä. Ja koska varsinkin keskustakin on jo kertaalleen hyväksynyt tämän kompromissiesityksen, jossa päästiin tähän, niin toivon, että isossa salissa keskustalta tulee kuitenkin sitten myös tukea tälle hallituksen esitykselle ja sitä kautta saadaan tämä meidän pitkään valmisteleva esitys maaliin. Sinällään tässä ajassa tämä on tärkeä, mutta totta kai tätä pitää kehittää. Ihmiset, kansalaiset, olettavat meidän päättäjien myös huolehtivan luonnon monimuotoisuudesta ja vähän niin kuin velvoittavat siihen. Siinä mielessä pidän tärkeänä, että tämä luonnonsuojelulaki saadaan tällä hallituksen valmistelemalla mallilla maaliin ja sitä kautta sitten käytäntöön — ihmiset odottavat sitä meiltä — ja etenkin toivon, että keskusta asettuu tukemaan tätä hallituksen esitystä täällä isossa salissa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

23.50 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Ympäristö ei ole lahja menneiltä sukupolvilta, vaan se on lainaa tulevilta. Se on ollut oman poliittisen polkun yksi ohjenuora lähes 20 vuotta vähän Pikku Prinssiä mukaillen.

Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen on monin paikoin karua todellisuutta. Sen pysäyttäminen on tärkeää, ja toivon ja uskon, että olemme kaikki tästä samaa mieltä. Siksi tämä uudistettu luonnonsuojelulakikin on merkityksellinen, ja vaikka hallituksen esitykseen teimmekin ympäristövaliokunnassa lukuisia tarkennuksia ja muutoksia — ja niistä muutoksista siis suurimman osan yksimielisesti — niin kaikkein tärkeintä on se, että laki etenee. Lakiuudistuksen tavoitteena on selkeyttää ja ajantasaistaa luonnonsuojelulakia, parantaa lainsäädännön toimivuutta ja lisätä luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä sekä parantaa lajien ja luontotyyppien suojelua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

Esityksessä on paljon hyvää. Esimerkiksi suojeltujen luontotyyppien määrä nousee, lähes tuplaantuu, ja suojelussa jo pitkään vapaaehtoiseen suojeluun perustuvat ja pitkään käytössä olleet Metso- ja Helmi-ohjelmat saavat lakiperustan sekä perinteisen säilyttävän suojelun rinnalle on laissa tunnistettu monimuotoisuuden turvaaminen aktiivisin toimenpitein. Hyvää on myös vapaaehtoisen kompensaaation sääntelyperusta.

Tietyiltä osin lakimuutosten vaikutukset ja soveltaminen kuitenkin jäivät hallituksen esityksessä epäselviksi etenkin ennakoitavuuden sekä omaisuudensuojan ja oikeusturvan kannalta. Tavoitteena piti olla nimenomaan luonnonsuojelulainsäädännön toimivuus, ja luonnonsuojelun hyväksyttävyyden maassamme piti parantua.

Suojelua olisi hyvä tehdä rajauspäätöksillä, ja suojelu tulisi kattaa valtion korvausvelvollisuudella. Nyt esityksessä oltiin kuitenkin säätämässä rajauspäätösmenettelyn rinnalle uutta tiukasti suojeltujen luontotyyppien suojeluluokkaa, joka olisi ollut voimassa suoraan lain nojalla. Uusi luontotyyppien automaattisuoja olisi tässä yhteydessä koskenut vain harvoja luontotyyppisiä, mutta huolta oli myös mekanismin käytön laajentamisesta, koska se nosti esiin enemmän kysymyksiä ja epäselvyyttä kuin linjausta ja selkeyttä uhanalaisten luontotyyppien suojelusta. Kyseiset luontotyypit voitaisiin suojella nykyisellä viranomaisen rajauspäätökseen perustuvalla rajauspäätöksellä, joka olisi oikeusturvaltaan selkeämpi vaihtoehto.

Uhanalaiset luontotyypit ja niitä koskevat alueet eivät olisi olleet suoraan suojelussa näiden pykäliden mukaan, vaan ne olisivat olleet selvitysten ja perusteluiden mukaan käytännössä informatiivisia pykälä. Voi siis kysyä, miksi säätää informatiivisia pykälä, joilla ei olisi oikeusvaikutuksia, ja miksi juuri nämä pykälät olisivat olleet kaikista tärkeimmät, jos kyseessä olivat vain informatiiviset pykälät. [Välihuutoja] — Niin, no juurikin sen takia, että se ei ole sitä selkeää lainsäädäntöä.

Nämä poistettavat pykälät, uhanalaiset luontotyypit: Ensimmäisessä 64 §:ssä siis annettiin asetuksenantovaltuutus siitä, että määriteltäisiin nämä uhanalaiset luontotyypit, ja sitten tämä toinen pykälä, poistettava 65 §, siis kuului näin: ”Viranomaiset ottavat 64 §:n nojalla annetun asetuksen informatiiviseen luetteloon sisältyvät uhanalaiset luontotyypit huomioon asianomaisen lain mukaisessa lupaharkinnassa tai kaavoitusta koskevassa päätöksenteossaan noudattaen muussa lainsäädännössä luontoarvojen turvaamisesta erikseen säädettyä.” Kun lainsäätäjänäkin luen tuon 65 §:n, niin täytyy sanoa, että täytyi lukea kolme kertaa se, ennen kuin ymmärsin, mitä siinä tarkoitetaan, ja senkin jälkeen nimenomaan se ei ollut selkeä, toisin kuin 66 §, joka jää sinne lakiin. Tässä käsitellään nämä suojellut luontotyypit, joissa siis luontotyyppien määrä nousee 13:een ja kolmeen määritelmään ehdotetaan myöskin laajennusta. Uutenahan tänne luontotyyppeihin tulevat muun muassa rannikon metsäiset dyynit, sisämaan tulvametsät ja harjumetsien valorinteet muutamia mainitakseni. Pykälän mukaan siis ely-keskus päättää suojelun pykälänmukaisten luontotyyppien luonnontilaisen tai luonnontilaiseen verrattavan esiintymän, joka on suojellun luontotyyppin säilymiselle tärkeä. Tämän 66 §:n suojeltujen luontotyyppien lisäksi, joka siis lakiin tulee, tulee myöskin tiukasti suojeltuja luontotyyppisiä, kuten serpentiinikalliot, -kivikot ja -soraikot sekä rannikon avoimet dyynit, ja lain nojalla näiden hävittäminen ja heikentäminen on siis kiellettyä.

Sitten muutamaan muuhun asiaan:

Tässähän hallituksen esitys, joka meille eduskuntaan tuli, ei siis ollut se, jota asiaa valmistellut työryhmä oli tehnyt — luonnonsuojelulakiahan valmisteltiin laajassa työryhmäs-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

sä — vaan se oli tämä ympäristöministeriön oma ehdotus, mutta siitäkin huolimatta, kuten sanoin, pääosin luonnonsuojelulain ehdotus oli hyvä.

Sitten tässä ovat muutamat kollegat käyttäneet sellaista ilmaisua, että tämä hallituksen esitys oli jo hallituksessa hyväksytty laki. Kyllä eduskunnalla on se lainsäädäntöoikeus, hallituksella on ainoastaan esitysoikeus. Ymmärrän sen, että se on neuvottelutulos ja se on näin ollen hallituspuolueiden hyväksymä, [Puhemies koputtaa] mutta toivoisin kuitenkin, että käytettäisiin sitä sanamuotoa, että se on esitys [Puhemies huomauttaa ajasta] niin kauan, kunnes tämä sali lain vahvistaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

23.57 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Minä en ainakaan ajattele, että kaikki keskustalaiset vihaavat luontoa, en missään tapauksessa. Sellaista huolta täällä on ollut. Mutta se on kuitenkin kiistaton tosiasia, että juuri tietyt puolueet ovat monesti jarruttamassa luonnonsuojelua kaikin voimin, toisinaan näköjään myös keinoja kaihtamatta. Tämä ehkä selittää, miksi nämä puheenvuorot luonnonsuojelun fantastisuudesta kuulostavat joillekin meistä hieman falskeilta. Meillä ei oikein ole aikaa tällaiselle jatkuvalle jarruttamiselle, jos ja kun haluamme pitää lupauksen tuleville sukupolville. Tämän päivän päähenkilö on luonto, jonka tilasta olemme syystäkin vakavasti huolissamme.

Huolta herättää hiukan myös kuitenkin se, että kollegat tässä viereisessä puolueessa eivät aivan tunnu ymmärtävän, miten vakava isku se keskustan ennenkuulumaton toiminta on luottamukselle kyseisen puolueen kykyyn kantaa vastuuta. Sen sijaan on pyydetty asettamaan asiat mittasuhteisiin, ja en oikein tiedä, pitääkö tämä tulkita siis niin, että luottamus ei ole keskustalle kovin kummoinen asia.

Arvoisa puhemies! En oikein tiedä, mitä pitäisi ajatella myöskään siitä, kun kokoomuksen edustaja täällä ihmetteli, miksi luontokadolla, joka siis uhkaa myös todella ihmiselämän edellytyksiä, pelotellaan, mutta heti perään maalaili itse varsin värikkäitä uhkakuvia siitä, mitä tapahtuu teollisuudelle, taloudelle, ihmisten toimeentulolle, jos luontoa suojellaan ikään kuin liian hyvin. Tämähän on siis klassista argumentaatiota ympäristöpolitiikan saralla, tuttua myös noin jokaisesta ilmastopolitiikan väännöstä viime vuosikymmenten aikana. Haluan muistuttaa, että kaikkein kohtalokkainta paitsi luonnolle ja ihmisille myös teollisuudelle ja taloudelle on se, jos ekosysteemit pääsevät romahtamaan, jos epäonnistumme luontokadon pysäyttämisessä.

Arvoisa puhemies! Tuntuu tärkeältä, että luontokadosta nyt kuitenkin puhutaan tässä salissa, sillä vaikuttaa ilmeiseltä, että sen vakavuutta ei ehkä aivan vielä täysin ymmärretä. Olen silti luottavainen, että ehkä tämän salin hitaudesta huolimatta ihmiset ovat hereillä, yritykset ovat hereillä, vetoapua kyllä tulee, aivan kuten ilmastopolitiikan saralla, vetoapua tulee, painetta tulee, ihmiset haluavat, että luontoa suojellaan. Toivon sydämeni pohjasta, että emme kuitenkaan myöhästy luontokadon pysäyttämisessä, ja vetoan vielä keran luonnonystäviin tässä salissa: äänestäkää avoimuuden, äänestäkää uhanalaisten luontotyyppien puolesta, äänestäkää purojen ja muiden vesistöjen puolesta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

0.00 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Luottamus on tosiaan asia, jonka rakentaminen ottaa aikaa, ja sen romahtaminen voi käydä sitten nopeammin. Itse suosisin, että sitä luottamustakin kannattaisi viljellä ja varjella.

Mutta tähän itse asiaan.

Edustaja Auttolle haluaisin ehkä korjata sen verran, että kuulostaa taas siltä, että olisi ajatus, että vihreät olisivat jotenkin luonnonvarojen hyödyntämistä vastaan. Ei ollenkaan. Totta kai niitä tarvitaan, mutta on tärkeää ymmärtää, että meidän talous voi pyöriä vain ekologisesti kestävässä raameissa. Niitä raameja on syytä kunnioittaa ja ymmärtää ja kunnioittaa sitä tietoa, joka meille niistä raameista kuvan muodostaa.

Täällä oli myös puhetta sosialismista eri muodoissaan. Ilmeisesti jonkunlaisia rajoja täällä nyt salissa vedetään, ja itse tunnustaudun ei-sosialistiksi. Olen itse asiassa aikamoinen markkinamies. Tähän liittyen itse asiassa ekologinen kompensatio on hirvittävän tärkeä työkalu. Me halutaan säilyttää luonnon monimuotoisuuden kokonaisuudenemättömyys. Me tarvitaan tällainen kompensatiotyökalu, ja on hieno asia, että se tulee tässä. Suosittelen, jos täällä on muita markkinoiden ystäviä, lukemaan talousvaliokunnasta professori Lassi Ahlvin lausunnon aiheesta, jossa hän aika hienosti argumentoi sitä, kuinka juuri velvoittava ekologinen kompensatio on erittäin kustannustehokas taloudellinen ohjauskeino ja luo ne markkinat, joilla itse asiassa ne maanomistajat ja ne ihmiset, joilla on luontoarvoja, voivat niistä myös tässä suhteessa hyötyä. Suosittelen tutustumaan tähän.

Täällä on ollut niin kaunista puhetta luonnosta. Olennaista on, että myös teot vastaavat niitä puheita. Jotkut meistä ovat ehkä täällä myös ensi kaudella, ja oletan, että näitä puheita lunastellaan tulevassa lainsäädännössä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

0.02 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Olen peräänkuuluttanut tässä keskustelussa sitä, että laitetaan asiat asianmukaisesti mittasuhteisiin: hyvä, iso lakikonaisuus, moni asia luonnonsuojelun osalta menee nyt eteenpäin, jopa parempaan suuntaan kuin aikaisemmin.

Puhemies! Nostoja tästä luonnonsuojelulaista. Vapaaehtoisten suojeluohjelmien, kuten Helmi- ja Metso-ohjelmien, asemaa nyt vahvistetaan, se vahvistuu nyt tämän lainsäädännön myötä. Metsästäjien oikeudet paranevat. Haitallisten vieraslajien poistoa helpotetaan, esimerkiksi minkin ja supikoiran pyydystäminen ei vaadi nyt erityistä lupaa. Tämä tulee auttamaan meidän lintukantaamme tässä maassa. Nyt lakiin lisätään luku vapaaehtoisesta ekologisesta kompensatiosta eli luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten hyvittämisestä. Hyvittämiseen ei olisi velvollisuutta, vaan se olisi vapaaehtoisuuteen perustuvaa. Ekologista kompensatiota voi verrata vapaaehtoiseen hiilimarkkinaan esimerkiksi.

Nytten tässä ansiokkaassa mietinnössä on myös lausumia, sivuilla 133 ja 134. Siellä on lausuma numero 2. Lausumassa edellytetään, että hallitus valmistelee välittömästi luonnonsuojelulain muutoksen, jossa poikkeusluvalla ammuttujen valkoposkihanhiin hyödyntäminen sallitaan. Tätähän ei siis ehditty sisällyttää tähän lakiin, mutta nyt se on tänne ansiokkaasti lausumana laitettu, niin että saamme sitten valkoposkihanhetkin hyötykäyttöön, koska pitää puhua ekologisuudesta myös ruoan osalta, niin että hyödynnetään ruokana, varsinkin valkoposkihanhiin osalta.

Kunnioitettu puhemies! Hieman, vähän olen oudoksunut puheenvuoroja siitä, ja muutenkin, kun viime aikoina on tulkittu, että edustamani puolueen, Suomen Keskustan, toi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

mintaa nyten tulkitaan meidän puolueemme kannatuksen kautta. Nyt on annettu ymmärtää, tässäkin keskustelussa, että nämä muutamat neljä lakipykäläkohtaa vaihdetaan vain sen takia, että puolueemme kannatus nousisi. Tämähän ei pidä paikkaansa.

Puhemies! Uskallankin kysyä: etteivät vaan kannatus ja lähenevät vaalit vaikuttaisi muiden puolueiden reaktioon, tässä kysymyksessä, [Puhemies koputtaa] liittyen luonnonsuojelulain uudistamiseen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

0.05 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Tässä salissa on käyty sinänsä arvokasta keskustelua resurssien hyödyntämisen ja resurssien säästämisen suhteesta. On kuitenkin harmi, että tätä tasapainoa peräänkuulutetaan ainoastaan silloin, kun me puhumme ympäristöpolitiikasta. Kun me puhumme taloudesta tai teollisuudesta, nämä samat henkilöt eivät ole peräänkuuluttamassa sitä ympäristökestävyyttä. Kestävään kehitykseen todellakin kuuluu monta eri aspektia, mutta valitettavasti vain ympäristöpäätöksiä tehdessä niitä muita peräänkuulutetaan.

On mielestäni myös hyvä tavoite pyrkiä Suomen osalta resurssi-itsenäisyyteen, mitä täällä äsken vihreiltä peräänkuulutettiin, että meidän pitäisi kantaa vastuu myös resurssien saatavuudesta ja resurssi-itsenäisyydestä. Se on ihan hyvä tavoite, mutta olemmeko samaa mieltä siitä lähtökohdasta, että täällä hetkellä kuitenkin tämä resurssien hyödyntäminen ja luonnon tasapaino eivät ole tasapainossa? Luontokato etenee siinä, missä talous monilla mittareilla kuitenkin kasvaa ja porskuttaa. Jos voimme hyväksyä sen lähtökohdan, että me tarvitsemme resursseja ja me haluamme, että meidän talous kasvaa jatkossakin, mutta emme ole kyenneet tekemään sitä luonnon kannalta kestävällä tasolla, niin tämä olisi hyvä tilanne. Ja jos olemme tästä samaa mieltä, niin ihmettelen, miksi emme sitten yhteisesti täällä voisi suojella niitä luontotyyppejä, mitkä ovat kaikista eniten vaarassa hävitä. Miksi niidenkin suojeleminen on vaikeaa? Jos me haluamme löytää sen tasapainon, niin eikö se kannata aloittaa niistä luontotyypeistä, siitä luonnosta, mikä on kaikista eniten ja kaikista nopeimmin vaarassa hävitä? Jos vastaus tälle on ”ei”, niin valitettavasti en usko, että nämä kauniit sanat luonnon huomioimisesta tai luonnon suojelemisesta kantavat mitään tekoja mukanaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

0.08 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Kun minua juristina kiinnostavat nämä pykälät, niin palaan nyt niihin poistettuihin pykäliin ja niiden luonteeseen, koska siitähän tässä keskustelussa itse asiassa on kysymys koko ajan ollut. Mitä ne pykälät, jotka hallituksen esityksessä olivat, olisivat tarkoittaneet, ja mitä se tarkoittaa, että ne ympäristövaliokunnan enemmistön tuella ollaan jättämässä siitä laista pois? Tämän lakiesityksen perustelujen mukaan kyseessä on informatiiviset pykälät. Täällä vihreiden puheenvuoroissa on lisäksi korostettu useampaan kertaan sitä, että sillä, että nämä kyseiset uhanalaiset luontotyytit siellä laissa ovat, ei ole itse asiassa merkitystä niiden uhanalaisuuden kannalta. Ne ovat silti uhanalaisia. Juuri näin. Toisaalta täällä on väitetty, että näiden informatiivisten pykälien, joilla ei ole mitään oikeusvaikutuksia, poistaminen on häikäilemätöntä lain vesitymistä ja luonnonsuojelun vastustamista. Jokin tässä yhtälössä ja logiikassa ei nyt toimi. Minkä takia sellaisten pykälien, jotka ovat esityksen mukaan informatiivisia, poistami-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

nen olisi häikäilemätöntä luonnonsuojelun vastustamista? Tätä en ymmärrä, ja tämä logiikkavirhe osoittaa sen, mistä tässä keskustelussa on ollut kysymys: osin teatterista. [Eduskunnasta: Pääosin teatterista!] — Pääosin teatterista.

Sitten, arvoisa puhemies, haluan kiinnittää huomiota perustuslakivaliokunnan lausuntoon, kun täällä on siihen viitattu ja on esitetty, että perustuslakivaliokunta ei nähnyt ongelmia tässä lakiesityksessä. Muutama lainaus: ”Valiokunta on edellyttänyt, että sääntelyn kohderyhmän tulee kyetä ilman vaikeuksia soveltamaan säännöksiä. Valiokunta on korostanut myös, että sääntelyn selkeyteen on syytä kiinnittää erityistä huomiota perusoikeuskäytännössä sääntelyssä, joka koskee luonnollisia henkilöitä heidän tavanomaiseen elämänsä kuuluvissa toiminnoissa.” Lisäksi perustuslakivaliokunta totesi, että ”ympäristövaliokunnan on syytä mietinnössään vielä pyrkiä parantamaan sääntelyn ennakoitavuutta ja konkretisoimaan uhanalaisuuden vaikutuksia” — viittaa siis nimenomaan näihin poistettavaksi esitettäviin pykäliin. Ja tältä osin ympäristövaliokunta on todennut, että ”valiokunta katsoo, että muutettunakaan ei olisi mahdollista hälventää esitettyjä epäilyksiä siitä, että säännöksellä olisi välillisiä vaikutuksia ottaen huomioon, että myös perustuslakivaliokunta on kytkenyt 64 §:n asetuksenantovaltuuden asianmukaisuuden arvioinnin osaltaan siihen, ettei uhanalaisuuden määrittely sellaisenaan saa aikaan välittömiä oikeusvaikutuksia”. Ja valiokunta on todennut, että niitä epäselvyyksiä, jotka perustuslakivaliokuntakin oli nostanut esille, ei ole kyetty valiokunnassa hälventämään. On huonon lain merkki, että edes vihreät, jotka täällä niitä pykäläiä ovat puolustaneet, eivät tunnu tietävän, [Puhemies: Kiitoksia, aika!] mitä niillä pykälillä tavoitellaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Elo, olkaa hyvä.

0.11 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Palaan vielä siihen, miksi uhanalaisten luontotyyppien kirjaaminen lakiin on tärkeää. Voimassa olevan luonnonsuojelulain toimivuutta ovat sen voimaantulon jälkeen arvioineet Suomen ympäristökeskuksen tutkimusryhmät. Luontotyyppien suojelun vahvistamista pidetään toimivuusarvioinnissa yhtenä keskeisimmistä keinoista luonnonsuojelulain kehittämiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi. Hallituksen esityksen 64 §:n mukaan uhanalaiseksi luontotyyppiä voitaisiin säätää sellainen luonnonvaraisesti maassamme esiintyvä luontotyyppi, jonka riski hävitä luonnosta on Suomen luontotyyppien kansallisen uhanalaisuuden arvioinnin mukaan vähintään korkea. Tämä häviämiskäsi arvioitaisiin vakiintuneen käytännön mukaisesti Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton kehittämän menetelmän, kriteerien ja niiden soveltamisohjeiden mukaisesti.

Säännös toisi siten luontotyypeille vastaavan uhanalaisuuden säätämismenettelyn kuin lajeilla on nykyisen luonnonsuojelulain 46 §:n mukaan ollut vuodesta 1996 lähtien. Eli tämä osoittaa, että se pelkkä lajien suojelu ei riitä, me tarvitaan se luontotyyppien suojelu siihen rinnalle. Luontotyyppien uhanalaisuus on yksi selvimmistä indikaattoreista luonnon monimuotoisuuden heikentymiselle. Tärkeimmiksi luontotyyppien uhanalaistumisen syiksi Suomessa arvioitiin metsien uudistamis- ja hoitotoimet, ojitus, pellonraivaus sekä rakentaminen ja vesien rehevöityminen.

Kuten täällä on todettu, luontotyyppien säätäminen uhanalaisiksi luonnonsuojelulaissa toteaa tämän luonnontieteellisen arvioinnin tuloksen mutta ei tarkoittaisi näiden luontotyyppien oikeudellista suojelua. Miksi se on tärkeää edelleen, se perustuu siihen, että luonnonsuojelulain 1 §:n 1 momentin 1) kohdan mukaan lain tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

toisuuden turvaaminen ja saman pykälän 2 momentin mukaan näiden tavoitteiden saavuttamiseksi luonnonsuojelussa on tähdättävä maamme luontotyyppien ja luonnonvaraisten eliölajien suotuisan suojelutason saavuttamiseen ja säilyttämiseen. Tämä on tämän lain periaate ja tavoite, ja tämän takia niitä luontotyyppejä on tärkeää suojella, ja sen takia nimenomaan tämä 64 § on tärkeä sinne lakiin palauttaa.

Arvoisa puhemies! Uhanalaista luontoa voi suojella vain suojelemalla uhanalaista luontoa, ja sitä tällä lakiesityksellä kokonaisuudessaan haetaan. Ja kuten täällä on todettu, uhanalaiset luontotyypit sinänsä eivät muutu sen vähemmän uhanalaisiksi, vaikka niitä ei laissa mainittaisi, vaan tässä nimenomaan pyritään siihen, että olisi avointa ja olisi selkeää se, mitä nämä luontotyypit ovat ja miten niitä muussa lainsäädännössä sitten mahdollisimman hyvin pystytään ottamaan huomioon. Siitä tässä pykälässä on kyse, kun se on luonteeltaan informatiivinen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

0.14 Petri Huru ps: Kiitos arvoisa herra puhemies! Palaan tähän, mitä täällä aikaisempi edustaja puhui informatiivisten pykälien poistamisesta. Nimenomaan, jos ne ovat informatiivisia, ei niiden poiston silloin pitäisi merkitä sitä, etteikö suojelua edelleen voi tehdä. Siihen nähden en ymmärrä tätä kritiikin suuruutta. Meillä on edelleen käytettävissä rajauspäätösmenettely, jonka perusteella voidaan suojella, jonka perusteella saa valituskelpoisen päätöksen ja jonka myötä voi myös saada korvauksia.

Täällä on myös paljon vedottu tutkittuun tietoon, mutta kuten lainvalmistelun yhteydessä kuulumme, niin ei meillä esimerkiksi ole tarkkaa tietoa pinta-aloista, kuinka paljon suojeluun sitten pinta-aloja tulisi menemään, tai kuinka vaikeaa on ammattilaisellekin tunnistaa erilaisia luontotyyppejä, niin ei silloin pelkkään tutkittuun tietoon vetoaminenkaan auta siinä suojelussa. Tämä luo nimenomaan niitä epävarmuustekijöitä, kun ei ole tarkkaa tietoa, kuinka paljon sitä pinta-alaa pitää suojella. Siihen sopii silloin tapauskohtaisesti esimerkiksi tämä rajauspäätösmenettely.

Toinen oli, että mainittiin kaivosteollisuus ja kaivosteollisuuden ohituskaista. On selvää, että kaivosteollisuudenkaan ei pidä tuhota Suomen luontoa, mutta toki meillä pitää olla mahdollisuus hyödyntää meidän luonnonvarojamme varsinkin kriittisten mineraalien osalta ja mielellään saada se arvoketju mahdollisimman suureksi Suomessa eikä niin, että olemme vain raaka-aineiden tuottaja. Toki voimme sulkea silmämme ja kaivoksemme ja siirtää tuotannon Afrikan epävakaiden maiden osalle, jotka ovat Kiinan ja Venäjän vaikutuspiirissä. Kun esimerkiksi Kongosta lapsityövoimalla louhittava koboltti käytetään Kiinan kautta, ennen kuin se tulee Suomeen tai Eurooppaan, niin onko tämä sitten parempi vaihtoehto, suljetaan silmät? Pois silmistä, pois mielestä.

Toinen oli, kun viitattiin näihin PeVin lausuntoihin. Esimerkiksi metsästysmuistojen tuonti oli alkuun rajattu myös EU:n sisällä, mutta kun perustuslakivaliokunta tästä lausui, että se rajoittaa tavaroiden vapaata liikkuvuutta, niin sekin pykälä muutettiin. Kun edelleen siellä 90 §:ssä metsästysmuistojen tuontia rajataan, vaikka metsästys EU:n ulkopuolellakin tapahtuu täysin laillisesti, niin tästä herää kysymys, onko tämä sääntely pelkästään ideologiasta johtuvaa, halutaanko kieltää laillinen metsästys.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

0.17 Tuomas Kettunen kesk: Puhemies! Kiitän edustaja Vestmania tuosta aikaisemmas-
ta puheenvuorosta, kun toitte esille juurikin näitä poistettavia pykäläiä, informatiivisia py-
käläiä: 64 §, uhanalaisten luontotyyppien listaus ja asetuksenantovaltuus, ja 65 §, luonto-
tyyppien huomioonottaminen päätöksenteossa.

Puhemies! Lain käsittelyn aikana on tullut asiantuntijakuulemisissa ilmi, että uhanalais-
ten luontotyyppien listaus olisi heikentänyt maan- ja metsänomistajien omaisuudensuojaa.
Metsänomistaja olisi voinut joutua tilanteeseen, jossa puu ei mene kaupaksi mutta valtio ei
ole velvollinen korvaamaan taloudellista menetystä — niin sanottu harmaa suojelu, minkä
myös edustaja Vestman ansiokkaasti toi aikaisemmassa puheenvuorossa esille. Ja niin kuin
on puheenvuoroissa myös tuotu keskustelun aikana ilmi, kyllä luonnonsuojelulla pitää olla
koko maassa laaja hyväksyttävyyys. On aina tärkeää, että mahdollisimman moni suomalai-
nen hyväksyy eduskunnan tekemät päätökset, ja keskustan johdolla tehtyjen muutosten
myötä luonnonsuojelulain hyväksyttävyyys kansalaisten parissa nyt vain vahvistuu. Näitten
pykäläpoistojen osalta lakiin oli jäämässä valuvirhe, joka olisi loukannut omistajan suojaa.
Ei voi olla niin, että yhteinen asia, luontomme, jäisi jonkinäköiseen välitilaan.

Puhemies! Tämän halusin ottaa vielä tähän keskusteluun lopuksi. Ollaan menty jo pit-
källe seuraavaa päivää, mutta tämä on niin tärkeää keskustelua, ja kiitän kyllä kaikkia tästä
hyvästä keskustelusta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

0.19 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Haluan kiinnittää huomiota vielä siihen,
että ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttaminenhan edellyttää investointeja, ja se
edellyttää sitä, että Suomeen voidaan investoida teolliseen tuotantoon ja energian tuotan-
toon. Me olemme viime aikoina kuitenkin valitettavasti Suomessa nähneet sen, että tällai-
nen ympäristöoikeudellinen varovaisuusperiaate on käytännössä johtanut siihen, että täl-
laisia tärkeitä investointeja on tuomioistuimessa kumoutunut, esimerkiksi Harjavallan ak-
kutehdas tästä esimerkkinä.

Tämän johdosta onkin tärkeää huomata, että ympäristövaliokunnan enemmistö on esit-
tänyt tähän lakiesitykseen muutoksen myös tuon varovaisuusperiaatteen määritelmään.
Valiokunnan enemmistö on esittänyt sellaista muotoilua, että ”tämän lain tai sen nojalla
annetun asetuksen mukaisessa päätöksenteossa kiinnitetään huomiota luonnon monimuo-
toisuuden merkittävän vähenemisen tai häviämisen uhkaan, vaikka siitä ei olisi olemassa
varmistettua tieteellistä tietoa”. Tuo hallituksen esityksen muotoilu oli alun perin huomatt-
tavasti tiukempi.

Tämä varovaisuusperiaatehan siis edellyttää puuttumista epävarmoihinkin ympäristöön
kohdistuviin uhkiin, mutta sen vakiintunut tulkinta erityisesti EU-oikeudessa ei tarkoita si-
tä, että toiminnalta edellytettäisiin täyttä nollariskiä. Se on järjenvastainen vaatimus, ja se
on käytännössä todellisuudelle vieras vaatimus. Hallituksen esityksessä ollut varovaisuus-
periaatteen määritelmä lähestyi nähdäkseni tällaista nollariskin vaatimusta ja olisi ollut on-
gelmallinen nimenomaan niiden ilmasto- ja ympäristötavoitteiden kannalta tärkeiden in-
vestointien kannalta.

Haluan huomauttaa, että tähän on kiinnittänyt huomiota myös talousvaliokunta omassa
lausunnossaan, jota edustaja Harjanne on ollut käsitykseni mukaan hyväksymässä. Talous-
valiokuntahan totesi, että varovaisuusperiaatteen ohjaava vaikutus ei saa johtaa tulkintaan,
joka muodostuisi esteeksi uusiutuvan energian hankkeiden luvitukseen tavalla, joka voisi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2022 vp

johtaa myös luonnonsuojelulain tavoitteiden vastaiseen lopputulokseen. Tämän johdosta on todella tärkeää, että ympäristövaliokunnan enemmistö on tehnyt tämän täsmennyksen, jolla huolehditaan siitä, että Suomeen voidaan investoida ja sitä kautta edesauttaa näiden tärkeiden ympäristötavoitteiden ja myös luonnonsuojelulain perimmäisten tavoitteiden saavuttamista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Huru, olkaa hyvä.

0.22 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Edustaja Vestmanilta erittäin hyviä nostoja. Varsinkin tämä Harjavallan BASF:n akkumateriaalitehdas on hyvä esimerkki, miten hyvätkin hankkeet voivat estyä, jos sääntely on liian tiukka.

Haluaisin tähän lopuksi vielä todeta kuitenkin sen, että kun täällä salissa tänään mainittiin, että perussuomalaiset vastustavat kaikkea pelkästä vastustamisen ilosta, niin täytyy nyt ainakin omasta puolestani sanoa tässä kohtaa se, että kun aktiivisena metsästäjänä luonnossa liikun ja saalistakin joskus tulee, niin esimerkiksi metsästys perustuu todellakin kestävään luonnonvarojen hyödyntämiseen. Esimerkkinä haluaisin mainita, että jos nyt tänään menen metsään ja ammun kaikki hirvet, niin mitä minä siellä sitten huomenna metsästäisin? Eli haluan tällä vain tuoda sen esiin, että emme me kaikkea vastusta vastustamisen ilosta ja luonnonsuojelu on meillekin tärkeä asia, mutta on luonnostaan selvää, että siinä on myös pidettävä jonkunlainen maalaisjärki mukana. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.